

EL MONTSERRATÍ:

la muntanya que mancomuna pobles

Dolça Arús i Canals i Ferran Cerdeira i Casals

Paquita Gómez Camacho

Departament de Geografia i Història

INS El Cairat

Esparreguera

22 de gener del 2018

*«I a cada instant gasteu tota una vida
perquè no hi ha futur que no us pertanyi»*

Miquel Martí i Pol

Índex:

PREÀMBUL.....	5
1. Introducció.....	6
2. Hipòtesi i Objectius.....	8
3. Abstract.....	10
I. ANTECEDENTS HISTÒRICS.....	11
1. Pla d'Organització Social Agrària.....	12
2. La divisió territorial durant la Segona República.....	14
2.1. Ponència d'estudi de la divisió territorial de Catalunya.....	14
3. La divisió territorial a finals del segle XX.....	20
4. Informe Roca.....	21
4.1. Divisió territorial.....	21
4.2. El Baix Llobregat Nord.....	23
5. La divisió territorial durant els tripartits (2003-2010).....	25
6. Actualitat territorial (2010-2016).....	26
II. SITUACIÓ ACTUAL.....	28
1. Creació de la Plataforma El Montserratí és comarca.....	29
2. Entrevistes amb els consistoris.....	32
2.1. Entrevista primera.....	33
2.2. Entrevista segona.....	38
3. Diferències entre consistoris.....	51
4. Opinió de la gent al respecte.....	52
III. CONCLUSIONS DE L'ESTUDI.....	60
IV. AGRAÏMENTS.....	64

V. BIBLIOGRAFIA.....	66
1. Bibliografia.....	67
2. Webgrafia.....	68
3. Fonts orals.....	70
VI. ANNEX.....	71
1. Definicions de conceptes claus.....	72
2. Biografies rellevants.....	74
3. Informació complementària.....	76
4. Actes de la Plataforma.....	84
5. Correus electrònics.....	91

PREÀMBUL

Introducció

Aquest treball de Recerca tracta sobre un projecte actual que abarca l'àmbit territorial i comarcal català: **el Montserratí**.

Ens vam decantar per aquest tema, no només per la nostra implicació directa i indirecta i el coneixement previ en relació al projecte, sinó que també pel nostre interès a l'hora d'entendre i conèixer els motius que han anat provocant controvèrsies d'aquest tipus a diferents equips de governs catalans.

I és que, de fet, al llarg de la història de Catalunya sempre hi ha hagut discrepàncies quant a la nostra divisió territorial. Actualment en el nostre entorn pròxim ha sorgit un aspecte que, com podreu veure en una part del treball, ja s'havia parlat al llarg de la història.

El Montserratí és un projecte territorial actual que mitjançant una plataforma cívica pròpia, **El Montserratí és Comarca**, té com a objectiu constituir una nova comarca: aquella situada a la cruïlla del zona nord del Baix Llobregat, del Vallès Occidental, d'Anoia, del Bages i de l'Alt Penedès, afectant -així- els municipis del Bruc, Collbató, Esparreguera, Olesa de Montserrat, Abrera, Sant Esteve Sesrovires, Martorell i Castellví de Rosanes. La situació del mateix (en iniciar el nostre treball), coincideix amb el redactat d'un manifest col·lectiu i la creació de la plataforma esmentada.

Amb tot, i ara per ara, aquest projecte embrionari ha passat a segon pla a causa de la situació política actual al territori català.

Per realitzar aquest treball, ens hem documentat a través de diverses fonts escrites, tan nostres pròpies com de diferents biblioteques. A més a més, hem portat a terme una enquesta on hem obtingut una mostra important de respostes que ens han sigut útils per extreure'n conclusions.

També hem elaborat un seguit d'entrevistes dels ajuntaments dels municipis afectats per conèixer les diferents opinions.

Tots aquests punts anteriors ens han permès establir les conclusions que tanquen l'estudi.

El nostre treball s'estructura en tres grans blocs. En el primer s'hi pot trobar els plans d'organització territorial anteriors, en el qual ja anomenen aquesta possibilitat d'una comarca diferent al Baix Llobregat, tot i que amb diversos noms (Pla del Llobregat, Baix Llobregat Nord, Pla de Montserrat..). En el següent bloc, podem trobar una panoràmica de l'estat actual del projecte, que principalment és la creació de la plataforma, i l'opinió tan administrativa (mitjançant entrevistes a alguns ajuntaments), com popular (a través de l'enquesta que presentem a continuació). Finalment, hi ha les conclusions que hem extret de la nostra recerca, la bibliografia que ens ha sigut útil per elaborar els diferent blocs i l'annex.

Les diferents dificultats que ens hem trobat han sigut tenir al nostre abast tots els llibres que necessitàvem, ja que alguns es trobaven a altres biblioteques o no ens el podíem endur. També ha costat una mica la comunicació amb certs ajuntaments o amb la plataforma mateix.

Finalment volem agrair a certes persones el seu suport i ajut durant tot el procés d'elaboració del treball. Primerament, agrair a tots aquell que han respòs la nostra enquesta per poder extreure'n conclusions vàlides. Per altra banda, agrair els alcaldes i les secretaries de l'Ajuntament d'Esparreguera i de Martorell per atendre'ns i a l'Arxiu Nacional de Catalunya, per respondre ràpidament a les nostres necessitats. També volem donar les gràcies pel suport de les nostres famílies durant tot el treball. I sobretot, agrair a la nostra tutora del treball, la Paquita Gómez, pel seu ajut i supervisió incondicional.

Hipòtesis i Objectius

Hipòtesis:

Abans de començar el treball ens vam plantejar un seguit d'hipòtesis que queden exposades a continuació:

- Disposa **El Montserratí** d'una base històrica prou àmplia per esdevenir una comarca unificada?

Amb aquesta hipòtesi ens preguntàvem si hi havia hagut un passat conjunt entre els municipis de la zona, perquè coneixent el passat es pot determinar si hi ha futur o no, ja que la unió municipal és el que condueix a la prosperitat.

- Hi ha consens entre els municipis per engegar un projecte de gran calat ?

Formulant aquesta qüestió volíem conèixer la realitat de cada consistori i la relació entre ells per tal de saber si els ajuntaments integrants de la possible comarca caminen cap a un mateix punt.

- Té la població coneixença d'aquesta realitat territorial? Cap a quina proposta es decanten?

Després de preguntar-nos per l'opinió administrativa desitjàvem saber el nivell d'informació sobre el tema de la població i la seva opinió vers aquest.

Objectius:

Hi ha un seguit de motius que ens van portar a desenvolupar aquest tema i que queden recollits a continuació:

- Conèixer l'estat del projecte.

Volíem saber en quin estat es trobava el projecte de la comarca del **Montserratí**, a partir de la creació de la Plataforma **El Montserratí és comarca**.

- Implicar-nos en la política territorial local.

A partir d'entrar en contacte amb l'administració, volíem conèixer les mancances de l'actual estructura territorial.

- Entendre quines realitats ens separen dels nuclis urbans metropolitans i de la Catalunya interior.

Teníem la intenció d'entendre les diferències entre el Baix Llobregat Nord i les *urbs* del sector Sud de la mateixa comarca, així com les diferències amb els municipis de més enllà de Montserrat.

Abstract

Un cop plantejades les hipòtesis i els nostres objectius, procedim a redactar un petit resum de la nostra recerca i conclusió.

En el primer gran bloc s'hi poden trobar els projectes d'organització territorial que s'han ideat al llarg del transcurs del segle XX i els primers anys del nostre segle, posant el focus a la zona de Montserrat. Per ordre cronològic podem trobar el projecte de Josep Maria Rendé, *Pla d'Organització Social Agrària* (1924), seguit pels estudis que va realitzar la ponència de la Generalitat en l'època republicana. A continuació parlem de les idees que van sorgir a finals del segle passat, on hi trobem la instauració de les bases del model comarcal actual. Tot seguit mirem de prop l'Informe Roca, realitzat durant els últims anys de mandat pujolista. I per finalitzar parlem dels canvis territorials que van succeir a l'època dels tripartits i l'època d'Artur Mas.

En el següent bloc toquem els temes més actuals (any 2017). Comencem parlant de la creació de la Plataforma el **Montserratí és Comarca**, buscant els perquè de la creació i el full d'actuació. Procedim transcrivint les entrevistes que vam realitzar als batlles de Martorell i d'Esparreguera i extreient-ne unes conclusions; molt en sintonia amb el següent apartat, en el qual valorem les diferents visions del projecte. Acabem amb l'avaluació de l'enquesta realitzada durant el mes de novembre i inicis de desembre referent al tema que ens ocupa.

Per acabar exposem les diferents conclusions extretes després de la recerca. Primerament podem afirmar que disposem d'un passat històric comú, d'un lloc geogràficament estretègic que ha derivat en una zona pròspera i rica a nivell industrial. Seguidament refutem la hipòtesi de consens entre consistoris inicialment plantejada. Pel que fa a l'opinió ciutadana conclouïm que, tot i que hi ha un suport popular majoritari, falta que el debat s'arrel·li a la població de la zona.

Totes les eines de suport estan disposades als annexos del treball.

I. ANTECEDENTS HISTÒRICS

Després de la definició dels límits de Catalunya el segle XIII, la separació de Catalunya amb el Tractat dels Pirineus l'any 1659 i l'aparició del catalanisme polític, on es mostren contraris al provincianisme i on ja parlen d'establir una divisió comarcal a les Bases de Manresa (1892), ens remuntem, per tal d'iniciar el nostre treball, l'any 1924 quan J. M. Rendé proposa el primer pla d'organització territorial on ja hi apareix quelcom semblant al Montserratí. En el següent capítol s'hi troben els projectes posteriors a aquest.

1. Pla d'organització Social agrària (1924)

En aquests moments, el projecte per crear la nova comarca, té un pes d'importància gràcies a les entitats i membres actius que estan fent possible una nova realitat comarcal. Cal destacar, que aquest projecte ja s'havia plantejat durant el segle XX.

El primer escrit on es proposa aquest canvi comarcal data del 1924 en el *Pla d'Organització Social Agrària* de Josep Maria Rendé¹, cap del Servei d'Acció Social Agrari (Mancomunitat).

En aquest document es fa referència a la relació agrària que hi ha entre el Sindicat Vitícola Comarcal de Martorell² amb els pobles del voltant i fa una reivindicació d'aquesta comarca per afavorir els municipis que en aquell moment eren membres d'altres federacions com el Pla de Barcelona, Alt Vallès o Segarra. En aquest escrit, posa com a nom, Comarca de Martorell i especifica els pobles integrants, la distància del poble a la capital (Martorell), el medi de comunicació i els agregats.

La Mancomunitat (1914):

La Mancomunitat és la primera institució administrativa catalana des del 1714, és a dir, és el primer pas d'autogovern que aconsegueix el catalanisme fins a la creació de la Generalitat (1931).

Enric Prat de la Riba, president de la Diputació de Barcelona, amb el suport d'altres diputacions va proposar al govern liberal de mancomunar les quatre diputacions el 1911. El govern va acceptar-ho i el 1912 es va aprovar a les Corts. Aquest procés es va veure interromput per l'assassinat de Canalejas el mateix any. Tot i així, el 1913 el nou govern, presidit per Dato, va crear un decret autoritzant a les diputacions provincials poder-se mancomunar per finalitats administratives.

¹ Josep Maria Rendé, vegi's la biografia a l'annex.

² Sindicat Vitícola Comarcal de Martorell, vegi's la definició a l'annex.

El 6 d'abril del 1914 es va crear la Mancomunitat. Aquest òrgan administratiu disposava d'una presidència i una assemblea. Les principals accions de la Mancomunitat van ser crear serveis públics i administratius, per afavorir al desenvolupament econòmic, i fomentar la llengua catalana i la seva cultura mitjançant projectes culturals i educatius.

Aquest projecte lingüístic-cultural va iniciar-se amb la unificació ortogràfica i lingüística per part de Pompeu Fabra i es va constituir la Junta de Museus i el Servei de Conservació i Catalogació de Monuments.

Per potenciar el desenvolupament econòmic, la Mancomunitat va impulsar un pla de millora viària. Però també es va idear el Pla d'acció Agrària per restaurar la producció, per provocar un augment de producció agrària i ramadera. Aquest pla agrari s'anomenava Pla d'Organització Social Agrària i va ser publicat el 1924.

2. Divisió territorial durant la Segona República

Durant la Segona República es vol realitzar un projecte de divisió territorial adient a les necessitats per quan s'aprovés l'Estatut autonòmic de Catalunya. Per aquesta raó es va crear una Ponència que realitzes aquest projecte.

1. Ponència d'estudi de la Divisió Territorial de Catalunya

El 26 d'octubre del 1931 es va crear la Ponència, la qual estava formada per Antoni Bergós, Pere Blasi³, Antoni Esteve, Manuel Galés, Josep Iglésies, Antoni Rovira i Virgili, Miquel Santaló, Felip Solé, Ferran Vals, presidit per Pau Vila⁴ i el conseller de Cultura, Ventura Gassol.

L'encàrrec del Consell de la Generalitat republicana era elaborar un projecte de divisió comarcal vinculada a les necessitats de l'època, intentant respectar les comarques naturals, històriques o econòmiques. Però per fer aquest estudi no podien referir-se a comarques, ja que encara no s'havien constituït com a tal, i per tant, ho van substituir, provisionalment, pel nom de demarcacions o circumscripcions. Per això van canviar el nom de Ponència per a l'estudi de l'estructuració comarcal de Catalunya a Ponència d'estudi de la Divisió Territorial de Catalunya.

La metodologia de la Ponència tenia 5 bases:

- "1. Convé que Catalunya sigui dividida en el més petit nombre de demarcacions a fi de no multiplicar les despeses d'administració.*
- 2. Possibilitat que els habitants de tots els pobles d'una demarcació puguin anar en un sol dia del poble respectiu a la capital d'aquella i tornar-ne.*
- 3. S'ha de tendir a donar a les demarcacions un equilibri pel que fa al nombre d'habitants, o bé que l'extensió compensés les diferències.*
- 4. Es pot tenir en compte la possibilitat de subdivisions o bé de supervisions.*
- 5. S'han de tenir en compte els interessos creats a fi de perjudicar el mínimum les ciutats de vida preferentment oficials."*⁵

³ Pere Blasi, vegi's la biografia a l'annex.

⁴ Pau Vila, vegi's la biografia a l'annex.

⁵ VILA, Pau, *La Divisió territorial de Catalunya; Selecció d'escrits de Geografia*, pàgina 125.

Una de les dificultats que es van trobar va ser el poc temps que disposaven per l'estudi i la documentació que requeria el projecte. A més a més, mai s'havia establert una funció o servei per demarcació i va fer que sigués molt difícil pels ponents delimitar aquestes.

Per dur a terme aquest projecte la Ponència va partir de tres punts: saber l'opinió popular de les comarques, conèixer els mercats que utilitzaven per poder decretar unes circumscripcions econòmiques i finalment posar en dubte la ubicació dels partits judicials (jutjats). Cal destacar també que es van analitzar les vies de comunicació. Per aquest motiu es va realitzar una enquesta popular preguntant les següents tres preguntes:

“- A quina comarca creieu que pertany el vostre poble? - A quin mercat teniu costum d'anar? - A quins altres mercats aneu a més de l'anterior?”⁶

Per saber-ne els resultats es van agrupar els municipis per partits judicials i dins de cada partit judicial per ordre alfabètic. Van arribar a la conclusió que cada vila/ciutat amb un gran mercat atreïa els pobles veïns, dibuixant l'extensió de la comarca. A més a més, van veure que hi havia una relació entre les viles mercaderes i els caps de partits judicials, ja que coincidien, majoritàriament, que les viles mercaderes era alhora els caps de partits judicials.

En el cas dels actuals pobles del Baix Llobregat, tots formaven part del partit judicial de Sant Feliu de Llobregat. Alguns, posaven com a resposta de la primer pregunta comarca Llobregat o Pla del Llobregat, fent entendre una diferència amb Baix Llobregat.

També van fer el Projecte de divisió territorial en demarcacions. Justificaven el fet de crear un organisme territorial i administratiu, dient que Catalunya només posseïa de tres conceptes: municipi (primer grau), comarca (també primer grau) i nació, i que seria necessari una estructura intermitja. Per això proposa les vegueries o supercomarques (segon grau). El nom que va rebre la nostra zona va ser Baix

⁶ VILA, Pau, *La Divisió territorial de Catalunya; Selecció d'escrits de Geografia*, pàgina 126.

Llobregat i es constituïa pels pobles situats al voltant del riu i els que tenen vies de comunicació cap a Barcelona, corresponen amb els del partit judicial de Sant Feliu de Llobregat, excepte Gelida i Sant Llorenç d'Hortons que esdevenen municipis de la demarcació del Penedès. Collbató i Olesa de Montserrat s'uneixen a la demarcació ja que no té gaires vies de comunicació amb Igualada i Terrassa, respectivament. Els nuclis com ara Esplugues, l'Hospitalet i Sant Just Desvern s'adhereixen a Barcelona. L'únic debat obert que presenta els resultats d'aquesta enquesta és la capital de la demarcació. La capital del Baix Llobregat era Sant Feliu de Llobregat, per la seva alta població, les seves vies de comunicació amb Barcelona i els seus serveis, però també és plantejava la capacitat per part de Martorell per poder esdevenir una capital, tant per la seva situació centralista dins la comarca com per les condicions i serveis que podien assegurar la capitania. Finalment amb aquest segon projecte de a divisió en vegueries i comarques, dut a terme per la Ponència, es van establir 38 comarques agrupades en 9 demarcacions. Cal destacar la seva posició en contra del provincialisme, argumentant que per els ministeris de Madrid, Catalunya eren les quatre províncies: Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona i no una unitat.⁷

A l'abril del 1833 es va publicar l'informe de la Ponència: *Divisió Territorial. Estudis i projectes. Nomenclàtor de municipis*. En aquest, es posava per escrit el conveni que havien arribat els ponents durant les seves discussions. Encara que es va publicar aquest llibre, no va ser fins el setembre del 1934 quan per part del conseller de Governació i de la Generalitat van realitzar el "projecte de llei" per presentar el projecte de vegueries de la Ponència al Parlament.

La interrupció de la política catalana des del 6 d'octubre del 1934 va fer que tots els projectes s'aturessin, també el projecte territorial de la Ponència. Quan, després de les eleccions del 16 de febrer del 1936, es va restablir la Generalitat i el Parlament, es va tornar a engegar el procés per implementar la nova divisió territorial. Tot i la revolta militar del 19 de juliol i l'inici de la guerra, la Generalitat republicana va implantar la nova divisió comarcal, que concordava amb les realitats socials i

⁷ Mapa polític (regional i comarcal), vegi's a l'annex (Figura 1).

econòmiques, per això van abolir l'estructura provincial i el centralisme per aconseguir unificar el territori.

Un dels consells més beneficiats d'aquest canvi va ser el Consell d'Economia, creat l'11 d'agost del 1936. Aquest va organitzar les possibilitats productores, consumidores i exportadores del país. Van crear una ponència perquè estudiessin la divisió de demarcacions comarcals i poguessin tenir delegacions en cada comarca.

Les dues principals diferències en relació amb el projecte de la Ponència va ser la unificació de la Garrotxa amb Girona i van abolir la Seu com a capital deixant únicament Tremp. També van substituir el nom de vegueria per regions. Finalment, el 27 d'agost del 1936, es va oficialitzar la nova divisió comarcal.

Tot i que inicialment, es va establir aquesta divisió amb una finalitat econòmica, tot seguit, altres conselleries com la d'Agricultura, la de Seguretat Interior, la de Cultura, la de Sanitat, la d'Assistència Social... la van implantar també. A banda dels consells, les sindicals també es van adaptar a la nova estructura territorial, en altres paraules, les classes obreres van acceptar aquest canvi territorial.

El següent pas, va ser difondre la nova divisió perquè tothom en tingués constància. Per això, el Consell d'Economia va fer editar un cartell del mapa de Catalunya amb les noves divisions, per arribar de forma directa al poble.

Encara van haver de dur a terme un altre pas, publicar la distribució dels municipis, que es remutaven al llibre de la Ponència. Consegüentment, el 23 de desembre del 1936, el President de la Generalitat i el conseller d'Economia, van decretar la Divisió Territorial en regions i comarques, juntament amb els municipis còpositius de cada comarca.

En aquest projecte aquesta zona l'anomenen Baix Llobregat, com ara, i els municipis que la constitueixen són Abrera, Begues, Castelldefels, Castellví de Rosanes Cervelló, Collbató, Corbera de Llobregat, Esparreguera, Gavà, Martorell, Molins de Rei, Olesa de Montserrat, Pallejà, el Papiol, el Prat del Llobregat, Sant

Andreu de la Barca, Sant Boi de Llobregat, Sant Climent de Llobregat, Sant Esteve Sesrovires, Sant Feliu de Llobregat, Sant Joan Despí, Sant Vicenç dels Horts, Santa Coloma de Cervelló, Torrelles de Llobregat, Vallirana i Viladecans amb la capital a Sant Feliu de Llobregat.

El Consell d'Economia va publicar un llibre on es resumia tota la Divisió Comarcal de Catalunya del 1936: les raonacions dels canvis per garantir una millora de les necessitats civils i administrativa-governamental.

La Generalitat:

Els orígens de la Generalitat (Diputació del General) es remunten el 1289 quan s'encarrega de cobrar els impostos pactats per les Corts. Fins el 1362, la Generalitat no va esdevenir una institució permanent, on hi havia la representació dels tres estaments; eclesiàstic, noblesa i reial, i presidida per un membre eclesiàstic. Progressivament, la Generalitat va adoptar les funcions de les Corts, com ara aconsellar al rei i vetllar perquè aquest respectés les lleis del país o defensar el pactisme (política on es veu representada els tres estaments i el rei).

El 1714, amb la instauració del Decret de Nova Planta, a conseqüència de la Guerra de Successió (1700-1714), s'aboleix el poder de la Generalitat. Aquesta institució no serà restaurada fins el 1931.

El 12 d'abril del 1931 es van dur a terme unes eleccions municipals espanyoles que van tenir com a resultat el triomf dels republicans. Després de la renúncia del rei Alfons XIII el 14 d'abril del 1931, els representants dels partits que havien signat el Pacte de Sant Sebastià van fundar un govern republicà provisional, que tenia com a president Niceto Alcalá-Zamora. El 14 d'abril del 1931, Francesc Macià des del balcó de la Generalitat va proclamar la República Catalana, però aquesta no va ser acceptada pel govern provisional republicà espanyol. Per consegüent, van acceptar un govern autonòmic, en altres paraules, van instaurar la Generalitat de Catalunya, presidida per la seva pròpia persona. El govern republicà va convocar experts per

confeccionar un projecte d'Estatut i definir així el marc institucional de l'autonomia catalana.

Aquesta Generalitat i Estatut de Núria, va ser abolit, oficialment, amb l'inici del règim franquista (1939), com a resultat de la Guerra Civil Espanyola (1936- 1939), no obstant, de forma testimonial, la Generalitat va tenir un continuïtat a l'exili republicà. En el període de la transició (1975- 1978), es va rehabilitar la Generalitat a partir del retorn de l'exili del president Tarradellas com a Generalitat provisional.

Des d'aquest punt, s'elabora l'Estatut de Sau (1979) i posteriorment, l'Estatut va ser acceptat per les corts espanyoles. Aquest Estatut va ser vigent fins el govern del Tripartit (2006- 2010), quan el 2006 es redacta un nou Estatut, el qual va ser molt acotat per les Corts i tribunals espanyols i que perdura vigent en els nostres dies.

3. La divisió territorial a finals del segle XX

La constitució del 1987 admet que les comunitats autònomes puguin establir una divisió territorial pròpia. La Generalitat de Catalunya va organitzar el territori català en comarques, partint de l'estructura comarcal que havia portat a terme la generalitat republicana.

Aquesta divisió comarcal es basa jurídicament amb la Llei de l'organització comarcal de Catalunya del 1987. La llei decreta que cada comarca ha de disposar d'un consell comarcal, format per consellers i conselleres triats pels regidors dels municipis de la comarca i amb atribucions d'ordenació territorial, sanitat, serveis socials, educació, cultura, medi ambient, esports...per poder realitzar les competències que li assigna el Parlament, la Generalitat, les diputacions o els municipis. La llei definia la comarca de la següent manera:

“Entitat local de caràcter territorial, formada per l'agrupació de municipis contigus, amb una personalitat jurídica pròpia.”⁸

En aquest nou projecte d'estructuració territorial, en relació amb el projecte del 1936, proposava tres comarques noves: el Pla de l'Estany, el Pla de l'Urgell i l'Alta Ribagorça. A més a més, reconeixia el Conselh Generau d'Era Val d'Aran, com a institució autònoma.

Tenim constància d'una consulta municipal realitzada amb la finalitat d'obtenir dades per crear una estructura territorial que s'adapti a les necessitats civils. Es va produir durant l'any 1987, i tot i que no tenim les dades exactes del resultat, coneixem que el resultat mostrava la voluntat d'esdevenir comarca.

⁸ BUSQUETS, Jaume, CUCALA, Adolf, M.SERRA, Joan, *Geografia*, pàgina 313.

4. L'informe Roca

L'Informe Roca és una de les propostes de reorganització de Catalunya més rellevants que hi ha hagut en els últims temps. Rep aquest nom perquè el president del grup d'experts que formaven part de la comisió era Miquel Roca⁹.

Aquest informe, que detalla una planificació territorial força diferent a l'actual (i a la d'aquell moment), va ser publicat l'any 2000 i presentat al govern l'any 2001. Tot i les grans repercussions que va tenir no es va portar a la pràctica, encara que sempre s'utilitza com a referent a l'hora de parlar sobre la organització territorial.

L'informe ja parla de la comarca del Baix Llobregat Nord o de Montserrat, és per això que ens interessa en aquest treball, a més ofereix una visió molt substancial de com podria estar organitzat el territori, seguint una lògica geogràfica més acurada.

4.1. Divisió territorial

L'Informe Roca detalla les unitats divisòries que s'aplicarien en aquest pla. Les unitats més grans són les vegueries, que prenen totes les competències de les diputacions i equivalen a les províncies, com a unitat més petita les comarques; millorades tenint en compte el territori i altres elements importants per a la constitució d'aquestes (fluxe de la població que es desplaça per a treballar...), i finalment els municipis, la majoria mantenint la mateixa mida, tot i que en algun cas municipis amb molt poca àrea passen a formar agrupacions municipals més grans.

Les vegueries:

Les vegueries, unitat d'agrupament territorial típica de Catalunya, es creen amb els criteris de simplificar les estructures administratives, atendre a la diversitat de situacions territorials, coordinar tot el territori, respectar el govern autonòmic local i tenir la mínima incidència en el règim electoral. Un dels objectius al que es pretén arribar és la descentralització de la Generalitat i de l'Estat, per assegurar que allò que volen els ciutadans es dugui a terme amb la menor incidència de l'administració.

⁹ Miquel Roca i Junyent, vegi's biografia a l'annex.

Aquest informe considera que hi ha sis àmbits supracomarçals que tenen un seguit de característiques, com ara entitat demogràfica, identitat històrica, homogeneïtat física... Per esdevenir vegueries. Les sis vegueries són la de Barcelona, la del Camp de Tarragona, la Central, la de Girona, la de Ponent i la de les Terres de l'Ebre.

La comarca del Baix Llobregat Nord estaria dins de la Vegueria de Barcelona, juntament amb les comarques de l'Alt Penedès, el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Garraf, el Maresme, el Vallès Occidental i el Vallès Oriental.

S'especifica, en aquest informe, l'organització de les Vegueries; s'articulen al voltant d'una organització corporativa de caràcter representatiu de segon grau i de base municipal. Les vegueries tenen els òrgans de govern en les diputacions, on els municipis hi són representats.

Les comarques:

L'informe troba convenient revisar la divisió comarcal però no començant de zero, sinó millorant els dèficits que tenien en el moment de la publicació d'aquest. Els criteris de creació són els següents: les comarques que no són útils per als ciutadans s'han d'adaptar a les seves necessitats, és per això que considera oportú crear sis comarques noves, cercar el relligament territorial i l'encaix dels municipis situats a les àrees de transició, reconèixer unitats cohesionades a nivell socioeconòmic, adaptar les comarques tenint en compte les reivindicacions comarçals exposades en la consulta municipal de 1987, recollir fets comarçals històrics i donar un major impuls als espais ben diferenciats físicament i socioeconòmic.

La comissió proposa establir una composició equilibrada del Consell Comarcal, de manera que, a part de la presència dels alcaldes i regidors de la comarca en el Consell, hi assisteixin els alcaldes que siguin assignats segons la població, mitjançant el vot.

El Consell Comarcal inclou que es puguin produir espais subcomarcals on municipis en concret prenguin acords. Està pensada, a més, per tal d'ajudar a municipis que es troben tocant el límit comarcal i que necessiten aquests espais per arribar a acords entre comarques, formant consorcis o mancomunitats voluntàries. Tot això permet una enorme flexibilitat.

És per tots aquests motius que decideixen crear l'Alta Segarra, el Baix Llobregat Nord, el Moianès, el Segre Mitjà, la Selva Marítima i la Vall de Camprodon. Aquests s'articulen al voltant d'una capital reconeguda i consolidada, com és el cas de Martorell en la comarca del Baix Llobregat Nord.

Els municipis:

L'informe preveu agrupacions de municipis que, en el cas de la comarca del Baix Llobregat Nord, que és la que ens interessa, només preveu que els submunicipis de la Beguda Alta, situats a St. Esteve Sesrovires i St. Llorenç d'Hortons, passin a ser part del municipi de Masquefa.

4.2. El Baix Llobregat Nord

En aquest informe, la creació de la comarca del Baix Llobregat Nord, amb capital a Martorell, formaria part de la vegueria de Barcelona. Dins de l'informe hi ha una justificació on explica els perquè de la creació de la comarca, trobem que és necessari la citació del text sencer, doncs és un resum dels punts més importants a favor de la creació de la comarca. Fa referència a la història, la situació geogràfica, les diverses realitats institucionals (partits judicials, religió, telefonia...) i a la situació laboral de la gent de la zona.

"[...] Històricament és una zona de cruïlla i trobada entre les grans comarques i demarcacions pròximes: Vallès, Baix Llobregat, Penedès, Bages i comarca d'Igualada. Correspon aproximadament a l'arxiprestat de Montserrat i a l'àmbit de l'Agència d'Extensió Agrària, districte telefònic, oficina de l'INEM i partit judicial de Martorell. Si descomptem l'atracció de la ciutat de Barcelona, Martorell és la primera destinació laboral de 8 municipis de l'àrea proposada, i altres 4 s'adrecen principalment a altres localitats de la mateixa

5. La divisió territorial durant els tripartits (2003- 2010)

Durant el mandat dels tripartits es va veure la necessitat de formar una estructura que agrupés les comarques per a la planificació del territori i els serveis ja que és feia més complicat pel nombre de comarques (41 comarques). El 2004, la Generalitat va plantejar la creació de set agrupacions de comarques anomenades vegueries o regions, refents el projecte de la Ponència de l'any 1931.

El nou Estatut va prevenir la instauració de les vegueries, definint-les com:

“Àmbit territorial específic per a l'exercici de govern intermunicipal i de cooperació entre els municipis”¹³

El 2010, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei de vegueries, en la qual s'instauraven les set vegueries i el règim especial de la Vall d'Aran. La principal facultat del Consell de vegueries, que com els Consells Comarcals és triat pels alcaldes i regidors de la vegueria, és l'administració. Concretament, són els encarregats d'aconsellar i cooperar jurídicament, econòmicament i tècnicament als municipis, sobretot aquells més petits, planificar i elaborar infraestructures generals, d'inspeccionar i recol·lectar els tributs, de controlar la seguretat alimentària, de protegir i intervenir en matèria ambiental i de legalitat urbanística i d'altres funcions que se li atribueixi l'Estat o la Generalitat. Podem afirmar que aquest projecte realitzat per la Generalitat va ser l'únic punt de l'Informe Roca que es va acabar portant a la pràctica, tot i que camuflat amb un altre nom.

¹³ BUSQUETS, Jaume, CUCALA, Adolf, M.SERRA, Joan, *Geografia*, pàgina 314.

6. Actualitat territorial (2010-2016)

En aquest període, es va dur a terme diversos projectes que modelaven l'estructura territorial de Catalunya. En són exemples la creació de la comarca del Moianès i de l'inici del tràmit per oficialitzar el Lluçanès.

El Moianès:

Com en el cas del Montserratí, aquesta comarca portava reivindicant la seva personalitat com a comarca durant molt de temps. A diferència del nostre cas, el Moianès havia estat una sotsvegueria entre el 1202, quan hi havia hagut un veguer que jurídicament era independent, fins el 1716, quan, com a conseqüència del Decret de Nova Planta (1716), aquesta sotsvegueria va ser adherida al corregiment de Manresa.

Curiosament, en l'estudi de l'organització territorial realitzat per la Ponència el 1931, no reconeixen el Moianès com una comarca, però en canvi, en l'Informe Roca (2000), es reivindica la seva creació juntament amb cinc comarques noves més (aquelles mencionades a l'apartat 4.1. Divisió territorial).

Durant el 2003, 2004 i 2005, els ajuntaments implicats, excepte Santa Maria d'Oló, la qual volia perdurar al Bages, van sostenir en els seus plens la sol·licitud per crear el Moianès i de formar part de la Catalunya Central. No va ser fins a la segona meitat del 2014 que es va reactivar el projecte. El 22 de març del 2015 es va celebrar una consulta no vinculant, on formulaven la següent pregunta:

"Vol que els municipis de Calders, Castellcir, Castellterçol, Collsuspina, Granera, l'estany, Moià, Monistrol de Calders, Santa Maria d'Oló i Sant Quirze de Safaja formin part de la nova comarca del Moianès?"¹⁴

Els resultats d'aquesta consulta va ser: el 80,6% dels vots estaven a favor de constituir la nova comarca, el 16,34% dels vots estaven en contra, un 1,82% dels

¹⁴ Extret de <http://www.cma.cat/324/els-10-municipis-del-moianes-decideixen-que-volen-ser-comarca/noticia/2651155/> el dia 25-10-2017.

vots eren en blanc i 1,24 dels vots eren nuls i amb una participació del 47,38% de participació.

Seguidament, el Govern de Catalunya va gestionar la creació de la nova comarca. El 15 d'abril del 2015, es va aprovar el projecte de llei de creació de la nova comarca del Moianès al Parlament de Catalunya, aconseguint 105 vots a favor, 7 vots en contra i 17 abstencions.

El 20 de juliol del 2015 es va constituir el seu Consell comarcal, presidit per Dionís Guiteras i Rubió. És a dir, el Moianès va rebre el reconeixement polític i administratiu com a comarca natural.

El Lluçanès:

També es va dur a terme el projecte de la creació del Lluçanès. El Lluçanès des del 1611 era una sotsvegueria amb 18 municipis: Borrassers, Lluçà, Olost, Perafita, Prats de Lluçanès, Sant Agustí de Lluçanès, Sant Andreu de Llanars, Sant Feliu Sasserra, Sant Genís del Pi, Sant Julià de Cirera, Sant Marçal del Relat, Sant Martí d'Albars, Sant Pau de Pinós, Santa Cru de Jutglar, Santa Eugènia del Relat, Santa Eulàlia de Padrines, Santa Eulàlia de Puig-Oriol i Santa Maria de Sanselles, Sant Boi de Lluçanès formava part de Vic. Amb el Decret de Nova Planta, el 1716, aquests 18 nuclis van ser distribuïts entre els corregiments de Vic i de Manresa.

El 26 de juliol del 2015, es va celebrar un procés de participació ciutadana per saber l'opinió dels habitants sobre la creació d'una nova comarca. El 70,7% dels vots estaven a favor de constituir una comarca nova i el 26,35% dels vots estaven en contra de constituir-la, amb un 55,15% de participació, encara que en 5 dels 13 municipis va sortir un resultat negatiu vers a la creació del Lluçanès i van ser exclosos de la comarca.

II. SITUACIÓ ACTUAL

En aquest capítol tractem tota l'actualitat territorial referent al Montserratí. L'iniciem amb la creació de la Plataforma el Montserratí és Comarca, d'on n'analitzem les actes i el manifest de creació. No hi falten les entrevistes, fetes als batlles de la zona, transcrites i valorades. Tampoc obiem l'enquesta feta per nosaltres i les seves conclusions.

1. Creació de la plataforma 'El Montserratí és Comarca'.

El dia 20 de maig del 2017 es va constituir la **Plataforma El Montserratí és Comarca**. La plataforma va néixer amb la voluntat de buscar un punt on les entitats i partits polítics de la zona de la falda de Montserrat es trobessin per tal de començar un moviment que acabés amb la construcció d'una nova comarca. En la primera reunió es va debatre sobre la creació de la plataforma. També es va establir que la futura comarca rebria el nom de Montserratí, després d'un debat on van sonar noms com Comarca de Montserrat o Comarca del Pla de Montserrat.

En aquella primera reunió es van parlar dels problemes que han portat a crear la plataforma, entre ells hi podem trobar la sanitat, els recursos, el transport i la connexió amb Barcelona, les infraestructures i la llunyania dels municipis de les seves capitals judicials, d'hisenda, etc.

Per acabar es va establir el full de ruta de la plataforma, que passava per buscar suport polític i popular abans de portar-ho als ajuntaments. També volia revisar la corona de municipis que formarien part de la comarca, ja que a la reunió no hi havia persones de pobles com Masquefa, Ullastrell, els Hostalets de Pierola, Monistrol de Montserrat... Les persones que portaven la veu cantant en la reunió eren d'Olesa, Martorell i Collbató, tot i que la resta de municipis (Sant Esteve Sesrovires, Esparreguera i el Bruc) van participar-hi amb el mateix nivell d'interès.

La segona reunió va servir per posar data a l'acte de presentació oficial de la plataforma, que seria el 4 de juliol. També es va acordar fer un seguit d'informes d'avaluació de cada poble que van ser utilitzats per redactar l'argumentari presentat el dia de la presentació.¹⁵

El dia 4 de juliol, doncs, es va fer un acte amb públic i premsa (en el que hi vam assistir) on es va llegir un manifest que deia el següent:

¹⁵ Actes de la Plataforma, vegi's a l'annex.

“Des de fa uns anys entitats i membres actius de la societat civil dels pobles del Montserratí han anat debatent la creació d'una nova realitat comarcal. La reivindicació per reordenar el territori no ve de nou, s'ha plantejat al llarg del segle XX en totes les reorganitzacions del mapa administratiu.

La Comarca de Martorell es proposa per primera vegada en el Pla d'organització social agrària de J. Rendé (Mancomunitat) de 1924, també apareix com a comarca en el Plan General de Ordenación de la Provincia de Barcelona (1959), i com a zona urbanística en el Plan Director del Área Metropolitana de Barcelona (1966). Al 1936, Pau Vila i Dinarès, autor de la divisió de Catalunya en comarques, feta per encàrrec de la Generalitat republicana va definir per primer cop les comarques administratives i les regions o vegueries modernes de Catalunya. En la consulta municipal de 1987, diversos ajuntaments reclamaren la creació de la comarca del Baix Llobregat Nord o Montserrat. Aquella antiga reivindicació es reforça per les propostes comarcals provinents de la Generalitat de Catalunya: l'"Informe Roca" de l'any 2000, ratificat per Joan Carretero, exconseller de Governació i Administracions Públiques l'any 2005, els quals creuen i veuen en aquesta nova comarca montserratina una lògica i una viabilitat en tots els àmbits.

La demanda per crear la comarca montserratina és el resultat de l'anàlisi compartida per gent que vivim en una cruïlla de comarques amb diferents pols d'atracció, Barcelona, Manresa, Igualada, Terrassa, Vilafranca, Sant Feliu de Llobregat, entre altres. Som poblacions molt allunyades del seus centres administratius i que veiem com les nostres capitals comarcals no resolen, i sovint dificulten, la nostra quotidianitat, amb infraestructures que no s'adapten al nostre dia a dia. En l'actualitat som perifèries amb una dinàmica pròpia, tant pel vessant del riu Llobregat com del riu Anoia, que conflueixen a Martorell. Només cal veure que, si descomptem l'atracció de la ciutat de Barcelona, el triangle entre Sant Esteve Sesrovires, Abrera i Martorell és la primera destinació laboral dels municipis de l'àrea proposada, fins a convertir-se en un dels pols de desenvolupament econòmic més dinàmic de tot Catalunya. Una àrea amb un fort creixement en tots els ordres (demogràfic, industrial i de serveis).

Ens situem en una àmbit cabdal en l'articulació metropolitana, justament pel seu caràcter d'interconnexió, com a porta d'entrada al continu urbà barceloní. Un territori farcit de macro infraestructures que alhora mai ha estructurat la seva quotidianitat per manca d'una visió de conjunt comarcal.

Ara més que mai cal canviar el mapa comarcal perquè s'adapti a la realitat. Ens trobem en un punt crucial. La proposta de Llei de Governos Locals (2013) ja traça línies damunt del mapa i s'està dibuixant el marc territorial que vertebrarà el país: les vegueries, l'aparició de noves comarques com ara el Moianès, així com també el rol i competències que ha de jugar l'Àrea Metropolitana de Barcelona en un futur proper. Per tant, és important que la gent del territori hi diguem la nostra i siguem escoltats.

Per això, és urgent debatre i treballar per assolir una nova ordenació territorial a redós de la muntanya de Montserrat; que ens sigui més propera, funcional, sostenible i representativa.

Els i les sotasignats ens comprometem a treballar per aconseguir un mapa comarcal que respongui a la realitat social del territori i

Afirmem que el Montserratí és comarca!”¹⁶

¹⁶ Manifest de la plataforma El Montserratí és Comarca, 4 de juliol del 2017, Martorell.

Aquest manifest de la plataforma posa la primera pedra del consens per la creació de la comarca. Per analitzar el manifest el dividim en dos parts, igual que el nostre treball. A l'inici cita la història de l'organització territorial i de les diferents propostes que hi ha hagut per canviar-la, centrant-se obbiament en el cas del Montserratí. En la segona part dona informació sobre l'actualitat. Per una banda reflexiona sobre la composició geogràfica i per una altra de la situació de l'administració. Després d'afirmar que la comarca del Montserratí és ara la porta d'entrada a l'àrea metropolitana, anuncien el compromís de treballar per a la creació de la comarca i per dibuixar un mapa comarcal que s'adapti a la realitat geogràfica actual.

2. Entrevistes amb els consistoris

A l'hora de plantejar un projecte de magnitud municipal abans de que la ciutadania agafi una opinió i prengui la paraula, els ajuntaments han de dir la seva. Aquest és un dels motius pels quals volíem entrevistar a alguns batlles de la zona, a més de per saber la seva opinió i la del consistori i per conèixer de primera mà els punts a favor i en contra d'aquest projecte comarcal.

La nostra intenció primera era la de concertar entrevista amb els tres alcaldes dels municipis més rellevants del que seria el Montserratí (Esparreguera, Martorell i Olesa) i intentar trobar-nos si podíem amb algun batlle de pobles petits que podrien tenir cabuda o no, segons el que decidissin ells, dins d'aquesta futura comarca. En podria ser el cas Ullastrell, Masquefa, El Bruc... A part, també volíem reunir-nos amb algú de la plataforma El Montserratí és Comarca!.

Finalment ens hem reunit amb els batlles d'Esparreguera i Martorell.¹⁷ Hem intentat trobar-nos amb l'alcalde d'Olesa de Montserrat o algun dels seus regidors però no ha estat possible... Degut a la gran quantitat d'informació que ens han aportat els dos batlles i el curt temps que disposavem per mantenir correspondència no hem cregut necessari concertar cita amb altres municipis més petits. Pel que fa a la trobada amb la plataforma no hem pogut establir-hi contacte, no hem rebut contesta al correu previament enviat.¹⁸

A continuació queden recollides les entrevistes per ordre cronològic.

¹⁷ Vegi's el correu original enviat als batlles a l'annex.

¹⁸ Vegi's el correu original enviat a la Plataforma a l'annex.

2.1. Entrevista primera

Per saber l'opinió de les diferents alcaldies i equips de govern locals de la zona sobre el Montserratí i els temes d'organització territorial que l'envolten, decidim entrevistar-nos directament amb el batlle del municipi d'Esparreguera; Eduard Rivas Mateo¹⁹ (del Partit Socialista de Catalunya). L'entrevista, feta el 14 de novembre del 2017, durant les 11:00 i les 11:30 al seu despatx de l'Ajuntament, queda impresa sobre paper a continuació:

Estem fent un treball sobre el Montserratí i voldríem saber les opinions dels diferents ajuntaments de la zona, llavors, el primer que et preguntem, és si estàs a favor o en contra de la creació del Montserratí.

Us interessa l'opinió de l'alcaldia o del consistori?

Bé, primer la seva opinió i després la de l'ajuntament.

Jo voldria saber primer, perquè no puc contestar amb un sí o un no, perquè no se quin és el projecte del Montserratí... A priori vec coses a favor i coses en contra. Jo crec que la comarca del Baix Llobregat és una comarca molt diversa i especialment hi ha una fractura, si és que se li pot dir fractura. O sigui entenc que hi ha una diferenciació entre el nord de la comarca i el sud. El tipus de ciutat, el tipus d'indústria... Per tant si que hi ha una certa diferència que donaria peu a pensar que el Montserratí ens pot anar bé especialment des d'una vessant cultural, que el què aglutina és la muntanya. Dic això perquè hi havia diferents projectes del Montserratí, per uns partits polítics englovaria tota la serralada de Montserrat i per tant parlaríem d'una cosa trans-comarcal, amb pobles del Bages, l'Anoia, també del Baix-Nord, això és una part.

¹⁹ Eduard Rivas Mateo, biografia a l'annex.

Llavors ara us donc l'opinió del consistori, hi ha altres grups que ho pensen més com un nou nom del Baix Llobregat Nord, llavors seria un altre concepte... Vull dir que no genera unanimitat al respecte, però jo crec que hi ha coses que poden ser positives per organitzar-nos, perquè si que hi ha una realitat ara mateix i és que al Baix Llobregat Nord diguéssim que, territorialment, no estem molt ben dotats a nivell d'infraestructures, instruments i de diners, i això ens arronssa al Baix-Sud perquè hi ha més població i es mouen doncs més recursos econòmics.

Per contra, i és el que em fa dubtar una mica, és que els fluxes laborals i econòmics van cap a la capital de Catalunya, Barcelona, i per tant això em fa pensar que fer una nova frontera administrativa potser ens juga en contra a buscar ser, no area metropolitana (fet que ara sembla molt inviable), però si que potser ens allunya una mica d'aquests fluxos econòmics que han de venir, i és una mica el que em fa dubtar.

Per resumir, el que caldria és fer una composició dels diferents ajuntaments i que en parléssim, fer un projecte únic, més enllà de, diríem, com podem tractar tot plegat. Trobo a faltar unanimitat de projecte per poder avançar al respecte...

Llavors, si parlem una agrupació intercomarcal, quins aspectes positius pot tenir?

Jo crec que si pensem en municipis intercomarcals compartim moltes questions més amb Olesa, Martorell, Collbató, el Bruc... També amb Monistrol i altres municipis... Des d'una vessant de tipus de municipi, tipus de sector de feina, nivell econòmic... Compartim un hospital, el de Martorell, que l'hem de convertir veritablement en un referent comarcal, més enllà de la localitat de Martorell, necessitem equipaments que ens donguin resposta a les nostres necessitats, que no són les mateixes que Gavà, Castelldefels... Que són grans metropolis amb grans centres industrials adscrits a la perifèria de Barcelona, amb el bon sentit de la paraula. I en canvi això té un sentit més, no et diré que rural, però si que el nostre dia a dia no és el mateix que aquell d'allà. Perquè jo crec que aquí tenim un punt a

favor i hi ha una cosa més romàntica, cultural, que és el tema de la muntanya, Montserrat. I reivindicar la nostra vessant més cultural catalana. Dit això és un punt que ens donaria un cert caràcter de comarca que potser altres no tenen...

Quan es va voler incloure el Baix Llobregat Nord dins del cinturó metropolità, Olesa, Martorell... quedaven molt apartats en comparació a Barcelona... Creu que és viable anar per aquí i intentar apropar-nos-hi?

Jo he apostat per això, bàsicament no des d'una vessant com deia ara d'una idea romàntica i cultural com el Montserratí, que la comparteixo plenament, perquè també és un modus vivendi i una cultura que amb el Baix-Sud no compartim. Però sent pragmàtic en quant a condicions de vida: per exemple hi ha un debat a l'àrea metropolitana, que volen fer que tots els municipis que en formen part tinguin la T-10 d'una zona, jo m'ho apunto això! En el cas d'Esparreguera tenim 3 zones, i pensar que si formem part de l'àrea metropolitana això ens pot facilitar en segons quines qüestions... Quan parles amb els de l'àrea metropolitana aparentment t'ho pinten com una cosa difícil. Perquè és una cosa reglada, per llei al Parlament, per tant s'ha de tramitar des del Parlament, hi ha uns impostos que ara no cobrem des dels ajutaments que hauríem de cobrar per formar-ne part, perquè sembla ser que en el debat que hi ha de les zones de transport va tot lligat a uns impostos que ja es paguen, i en el cas dels nostres municipis no els paguem. Hi ha també una contrapartida que això la gent ben bé no ho sap per entendre's, no... I per tant jo crec que el debat començarà a sorgir sobre l'eventual entrada dels nostres municipis conforme es vagin consolidant els projectes del Montserratí. Que segur que sortiran contrapropostes, llavors jo crec que aquí hi ha el joc, en aquest moment crec que encara no hem arribat en aquest escenari...

Encara s'està la cosa començant a...

Sí...

Creu que aportaria efectes positius per Esparreguera i els pobles del voltant?

Jo crec que aportaria coses bones i coses que poso en interrogant, ja et dic: La vessant cultural seria la més evident, compartim ritmes de vida i tipus de vida, tenim una grandaria mitjana petita, molt diferent a la metròpolis, cosa que també ens uneix... Crec que pot enfortir institucions que tenim afeblides. L'hospital de Martorell està infrafinançat, respecte a d'altres, que si nosaltres ho gestionem directament, podem guanyar més força d'interlocució amb el Departament de Salut de la Generalitat, per exemple, podem reforçar els nostres caps amb la Generalitat, per tant això ens pot donar més força d'acció que ara, que és molt més difícil competir (en el sentit de tenir incidència amb Sant Boi, Viladecavalls, Gavà, o Cornellà...). Jo crec que amb això seria molt positiu...

Per contra, crec que els interrogants els tinc posats en els fluxos de la gent, quan surt a treballar. Tot ens mou cap a Barcelona i crec que podem pecar, segons quin projecte es faci, que es faci. Abans m'he referit de forma rural, una cosa de la Catalunya interior... I jo crec que estem: sempre defineixo Esparreguera o això que en diem el Baix-Nord com la frontera entre la Catalunya metropolitana i la Catalunya interior, i crec que és una cosa positiva, perquè tenim el millor dels dos mons... Això no ho hauríem de perdre.

Per acabar, tindrà el poble l'última paraula? D'aquí un any o dos hi haurà una consulta al Baix Nord?

Evidentment, no crec que sigui una decisió que l'alcaldia pugui prendre ni el consistori, de fet crec que està reglat perquè sigui així, perquè el Moianès es va fer per referèndum, per tant ha de ser així... La ciutadania és qui ha de decidir tot plegat...

Llavors esperem que en aquell moment hi haurà d'haver unes propostes projectades des del punt de vista del Montserratí i entenc que l'àrea metropolitana s'haurà de posicionar al respecte, que pensa i com ho veu... Potser ens sorprèn i ens diu, no no, m'és indiferent. Organitzeu-vos i compartim altres coses... Jo crec

que quedarà un debat molt obert, i que potser va lligat a altres aspectes també territorials de l'estatut que encara queden per resoldre... Llei electoral, circumscripcions, tot el tema del mapa comarcal o vegueries, que en altres moments se n'havia parlat, aquí guanya força també. Llavors, penso que encara està molt obert.

Moltes gràcies!

A vosaltres.

Conclusions:

Un cop feta l'entrevista n'extreiem un seguit de conclusions. El batlle d'Esparreguera espera, segons l'actitud presa durant l'entrevista i amb les seves paraules, que es definixin les propostes o projectes per la zona. Es mostra prudent, mentrestant, a l'hora d'afirmar efectes positius. Reitera que aquest grup de pobles agrupats a la falda de Montserrat té un tarannà específic pel que fa a cultura i manera de viure. Està d'acord amb que les realitats diàries de la nostra zona no són comparables amb les de la zona metropolitana. Ara bé, creu que, depenent de com es gestioni el projecte, col·locar fronteres entre aquestes dues zones perjudicaria a la població. Ell opina que Barcelona i els seus voltants tiben molta població i vies de comerç. Torna sempre a la mateixa idea, depenent del projecte final s'hi posicionarà a favor o en contra, també esperarà que surtin contra propostes (sobretot si venen des d'una àrea metropolitana que sembla que crida a l'alcalde).

Explica que la opció de que aquesta zona s'integri en l'àrea metropolitana, que aparentment aportaria millores sobretot en transport, en el fons no és tan bona proposta. Explica que si això passés, i per tan no fós necessari un bitllet de 3 zones per anar a Barcelona i n'hi hagués prou amb el carnet de l'àrea metropolitana, els consistoris es veurien obligats a cobrar uns impostos que actualment no es cobren. Tot això per reiterar la seva postura d'espera a un projecte definit.

2.2. Entrevista segona

Per saber l'opinió de les diferents alcaldies i equips de govern locals de la zona sobre el Montserratí i els temes d'organització territorial que l'envolten, decidim entrevistar-nos directament amb el batlle del municipi de Martorell i vicepresident del consell comarcal²⁰ de Baix Llobregat; Xavier Fonollosa i Comas²¹ (del Partit Demòcrata Europeu Català). L'entrevista, feta el 12 de desembre del 2017, durant les 18:30 i les 19:15 al seu despatx de l'Ajuntament, queda impresa sobre paper a continuació:

Bé, primer de tot preguntar-li la seva opinió sobre el projecte que hi ha ara mateix llançat sobre el Montserratí, per la plataforma el Montserarati és Comarca.

Bé, doncs us ho explico ràpidament. Però això requereix un preàmbul. Nosaltres formem part del Baix Llobregat i aquesta és una comarca artificial. Jo he dit en més d'un mitjà de comunicació que l'únic que ens uneix amb el Baix Llobregat (Sud) és una autovia i un riu. Perquè de fet, i des d'un punt de vista fins i tot d'orografia, però no només d'això, sinó també de realitats econòmiques i fins i tot de gent i d'idonsicràcia de la pròpia gent, no tenen res a veure el delta, Viladecavalls, Castelldefels o Sant Boi, amb Collbató, Olesa de Montserrat, Esparreguera o Martorell, i no només hi ha dues parts al Baix Llobregat, sinó que sempre el dierenciem entre tres, que són la zona nord (Montserratí), la zona centre (que és Sant Feliu, Molins...) i la zona Delta. És a dir, que són tres parts molt diferenciades, a més a més és una comarca allargassada, i algú ho havia dit alguna vegada i ho trobo molt encertat, que eren com restes de comarques, allò que no encaixava enlloc fem-ne una comarca. És en part certa l'afirmació, però jo sempre he defensat que no, perquè Martorell, que té ja un potencial de població des de fa segles, és a dir que no és una ciutat ni una vila que hagi crescut com va fer Abrera, que eren

²⁰ Consell Comarcal del Baix Llobregat, vegi's la definició a l'annex.

²¹ Xavier Fonollosa i Comas, vegi's la biografia a l'annex.

quatre cases i van créixer molt pel desenvolupament industrial i demogràfic, sinó que sempre havia estat una vila amb certa personalitat. Aleshores des de Martorell sempre s'ha exercit aquesta capitalitat comarcal *de facto*, però no de dret. És a dir, no reconeguda administrativament però en canvi si que hem exercit de capital. I això es veu, jo sempre dic el mateix, nosaltres tenim hospital, que és de Martorell però dona servei a tota la comarca. Per cert, té 850 anys d'història, és l'hospital més antic de Catalunya, poca broma amb això... Va néixer l'any 1137, evidentment no on està ara, sinó, com es feien els hospitals a l'època medieval, fora muralles, i era just el pas del pont del Diable, per tan estava al carrer Pere Puig, on ara hi tenim una ermita que és la capella de Sant Joan. Era la capella de l'hospital, i encara es conserva, des del segle XII... En definitiva, Martorell sempre havia exercit d'aquesta capital perquè donem uns serveis a la resta de la comarca (el que seria comarca natural). Tenim jutjat, hospital, som cruïlla de camins: lloc de pas. Martorell, jo sempre explico, que és el pas natural de Barcelona cap a la Catalunya interior. Tot passa per un congost, i si us hi fixeu quan aneu cap a Barcelona, perquè i passareu segur, vinguis d'Olesa com de Martorell, has de passar per un congost que té escassament dos-cents metres d'amplada, per on hi passa un riu. Però a banda del riu, el Llobregat, hi passa una autovia, hi passa l'autopista, i passen els Ferrocarrils de la Generalitat, hi passa la Renfe, i ara hi passa l'AVE, que com que no hi cabia, han hagut de foradar la muntanya; tot tan estret que no hi cabia... Vull dir que és el pas natural. De fet això és la via Augusta²², els romans ja hi passaven, per això tenim el pont del diable, era via Augusta, d'aquí anaven a Roma. Si des de Barcelona s'anava a Roma s'havia de passar per Martorell. I avui encara és així. És un dels llocs més estratègics, des d'un punt de vista d'infraestructures. Per això tot passa per aquí. Tot. I aquest efecte també fa que, al voltant de Martorell, hi hagi tots uns municipis que tenen com a referència Martorell. Per exemple, a Olesa, quan us poseu malalts, veniu a Martorell perquè tenim hospital... Però quan teniu un problema judicial també heu de venir aquí. El que en diem el Montserratí, que abarca una mica més que el Baix-Nord, també hi ha pobles que són de l'Anoia, el Xavi Boquete, que és l'alcalde de Masquefa, és el president del Consell Comarcal

²² Via Augusta, vegi's definició a l'annex.

de l'Anoia, i ell sempre em diu: nosaltres a Igualada no i anem a fer res, sempre venim a Martorell, per qualsevol cosa, per tant el nostre referent és Martorell.

Aquesta realitat, que hi ha tota una comarca, que aniria des d'algun poble de l'Anoia fins a algun del Penedès, com per exemple Gelida, que tenen més tirada a venir cap aquí que no pas cap a Vilafranca, i el que seria avui el Baix Llobregat Nord, tots aquests municipis, bé, doncs jo crec que configuren una comarca natural. I les comarques, en definitiva, sempre s'han definit per accidents geogràfics o realitats socials, i en canvi el Baix Llobregat no. És un comarca estirada on, repeteixo, amb el Prat de Llobregat, tot i que són molt bona gent, no hi tenim res a veure. I el que ens agradaria es poder tenir una comarca pròpia perquè això ens dotaria de més recursos, de més serveis i de més proximitat a la ciutadania. Per tant, tots aquests serveis, els pots tenir molt més propers a la ciutadania. Com ara hisenda, ara has d'anar a Sant Feliu, perquè en tenen una a cada capital de comarca, i la nostra es St. Feliu. Perquè la capital és Sant Feliu quan hi ha municipis més grans? Suposo que perquè està al mig, i com que és estirada... Per tan nosaltres sempre hem reclamat una comarca que... A més! No ho reclamem nosaltres això, jo estava ara repassant quatre dades però al *Pla d'Organització Social Agrària* de Josep Maria de Rendé, de la Mancomunitat, la primera llavor per reinstaurar la Generalitat, recordem que va fer una grandíssima feina amb molt pocs recursos, que en definitiva, es va dir Mancomunitat perquè mancomunaven quatre diputacions provincials, al voltant de la de Barcelona. Però amb molt pocs recursos van fer moltes coses: van crear la xarxa de biblioteques, van portar el telefon a tot arreu, la xarxa de camins... És a dir, va ser el primer autogovern del segle XX de Catalunya, i va ser la llavor perquè es pogues reinstaurar la Generalitat. Durant aquesta es van fer estudis molt interessants, i aquest, que tenia el nom de *Pla d'Organització Agrària*, de Rendé, al 1924, ja apareixia. Llavors, però, en deien la comarca de Martorell. Perquè Martorell era on en aquell moment va apareixer el Sindicat Vitícola Comarcal de Martorell, que era del 1917, que aglutinava molts municipis i, per tant, era un dels centres econòmics més importants de la zona. Tots aquests municipis als que abastaven era en el que es basava per dir que aquesta era una comarca que té entitat pròpia, per tant és una comarca pròpia. Però després, inclús en el franquisme, hi havia el

Plan General d'Organización de la Provincia de Barcelona, on es fixava ja una realitat a la zona d'una comarca que ells deien de Martorell. O, fins i tot, el *Pla Director de l'àrea Metropolitana de Barcelona*, que l'any 66 fixa com a zona urbanística única, no com a comarca, però sí zona urbanística, per tant una realitat pròpia, tota la zona del Montserratí. I la darrera és *l'Informe Roca*, de l'any 2000, que evidentment va a veure tots els documents anteriors... I en aquell moment era un encàrrec que li feia el conseller Carretero, que era el conseller que hi havia d'administracions públiques i de governació, per tant el que s'encarregava de la distribució comarcal. L'any 2005 la Generalitat confirma que veuen aquesta nova comarca com una comarca amb tota la lògica del món, ara bé, no s'acaba traduint en una llei, que és el que sempre hem demanat. Avui quan vas al Parlament de Catalunya a demanar una nova comarca tothom es posa les mans al cap. Perquè porta molts embolics i és canviar les lleis, la de distribució territorial en comarques i vegueries, per tan això els és un mal de cap terrible, però hi havia una llei de governs locals que malauradament, per manca de consensos, no va tirar endavant, però sí que ja veia que el Baix Llobregat en la llei de governs locals, que la llei de governs locals el que fa és instaurar quines són les administracions pròpies del país i marca les administracions de nivell supramunicipal.

Llavors nosaltres tenim un Consell Comarcal, del qual jo en sóc un dels vicepresidents, el Consell Comarcal del Baix Llobregat, on hi ha dues realitats diferents: municipis que són metropolitans i municipis que no ho són. Els no metropolitans seríem tot el Baix Llobregat Nord i Vallirana, que Vallirana és una illa. No té res a veure amb nosaltres, però no està dins de l'àrea metropolitana... Llavors aquella llei de governs locals que no va tirar endavant el que deia és: s'ha d'anular com a tal la comarca del Baix Llobregat i totes aquelles que tinguin una realitat metropolitana, perquè hi ha una zona que és l'àrea metropolitana que englobarà municipis del Baix Llobregat però també del Barcelonès, i per tant, han de sortir aquestes ciutats del que és el Baix Llobregat, curiosament dins del Consell Comarcal del Baix Llobregat haguéssin quedat només tot allò que avui és el Baix-Nord i Vallirana, de manera que ja ens han reconegut la singularitat d'una comarca pròpia, i Vallirana... Que la lògica diu que entrés a formar part de l'àrea

metropolitana, perquè és una illa, tots els pobles del voltant són metropolitans menys ella. Això és un tema històric, un alcalde que no va voler entrar dins l'àrea i per això es van quedar fora, però, de fet, són una illa dins de la realitat metropolitana. I nosaltres no som metropolitans, metropolitans són fins la primera corona, nosaltres estaríem a la segona corona, molt ben comunicats amb la primera, però som de la segona. Per tant via indirecta a través de la llei de governs locals se'ns reconeixia (tot i que no va ésser aprovada) però se'ns reconeixia una singularitat pròpia com a comarca, evidentment, i deixeu-m'ho dir perquè a més a més és així, però perquè sóc l'alcalde amb capitalitat a Martorell. Tot i que des d'Olesa demanen la cocapitalitat, tot i que jo dic: No, escolteu, no té cap sentit... Entenc que els d'Olesa... Però la lògica és aquesta, pel que us deia. A banda de perquè jo sóc de Martorell, però no només per això, ni molt menys. Si no perquè *de facto* hem actuat de capital, això crec que no és discutible, i al menys ni Olesa ni Esparreguera, en dades objectives, ho discuteixen. Tot i que la Pilar és molta Pilar²³, això també t'ho dic... És molt alcaldesa del seu poble, que és el que ha de fer un alcalde! Ser molt alcalde del teu poble...

De fet nosaltres hem fet una enquesta que ha contestat gent d'Olesa, d'Esparreguera, de Martorell... Sobretot d'Olesa, i donen la capitalitat total a Martorell...

Bé es que les coses jo crec que són de calaix, per tan: des d'un punt de vista de nus de comunicacions, també estem molt més ben comunicats, també per gruix de població, som la vila amb més habitants de tota aquesta comarca, però és que a banda, independentment de la població, repeteixo, som centre. Tant des dels mercats (que hi ha molta gent que ve a comprar a Martorell), de l'hospital, els jutjats... És a dir els serveis bàsics que hauria d'oferir una capital comarcal, Martorell els té, altres viles no... A banda, si ens hi fixem, estem al mig. Ocupem una centralitat que Olesa o Esparreguera, per no dir Collbató, no ocupen. Jo crec que això no és discutible, o almenys jo no ho discutiria... Però vaja, escolta, en política es pot parlar de tot, però... Al final la lògica és *aplastant*.

²³ En referència a Pilar Puimedon, alcaldessa d'Olesa

Vam entrevistar fa unes setmanes a l'alcalde d'Esparreguera, que és del Partit dels Socialistes, que deia que volia esperar-se a veure...

No estan per això, ells.

No, però a part, encara volien esperar-se a veure els projectes i contrapropostes que sortien, i ens va parlar de que podria ser una agrupació dins de la comarca, osigui no constituir una comarca nova.

Això que vol dir? Si home... Invents en podem fer però el que s'han de fer són passes, que a vagades triguen el seu temps. Jo ho he dit sempre que m'han entrevistat sobre això, no és un procés ràpid, però si obstinat. És a dir, cada passa que fas, la fas amb seguretat. És cert que avui no hi ha un consens entre ajuntaments d'aquesta comarca, i probablement si féssim una enquesta a la població, molta part d'aquesta no té massa opinió sobre aquest tema, però també s'ha de fer veure que això és per la millora de la qualitat de vida dels ciutadans, perquè si tenen els serveis més propers i si tenim tots aquells serveis que té una comarca, tindrem més proximitat i més recursos. També tindríem, i això és important, un pes específic a l'hora de negociar coses amb l'administració superior, que és la Generalitat, per exemple: quan es fan plans directors urbanístics, si ets una comarca et miren amb la singularitat de comarca, si ets una cantonada d'una, doncs et miren diferent... I això sempre ens ha passat. Una de les queixes que sempre hem tingut els municipis del nord és que quan es parla del Baix Llobregat, i probablement té el seu sentit, també perquè hi ha un gruix de població més important al sud, al final tot s'ha evocat cap al sud. I tot s'ha pensat sempre des de la zona delta, perquè allà i ha municipis com Castelldefels, Gavà, Viladecans, el Prat, Sant Boi... que tenen molta població. Però esclar, nosaltes per contra som la part més dinàmica, des d'un punt de vista de tot el país. El triangle entre Abrera-Martorell-Sant Esteve, no se'ns escapa que hi ha una factoria de vehicles que és molt important, la SEAT, i tot el que comporta. I aquesta dinamica és molt bona, i avui Martorell, l'any passat, l'any 2016, va ser el municipi amb el PIB per càpita més

gran de Catalunya, això vol dir que tenim un dinamisme econòmic que, obbiament s'ha d'anar a més, perquè això és bo, però tenim una singularitat. Per tant també tota figura de plantejament urbanístic futur també ha de veure aquesta comarca com un tot, no com una part de, sinó com un tot... I ara precisament des de la Generalitat estan impulsant dos plans directors urbanístics un d'infraestructures i un altre d'activitat econòmica, que té com a àmbit d'actuació aquests tres municipis que us he dit: Abrera, Martorell i Sant Esteve, que és el pla director urbanístic d'activitat econòmica, per impulsar l'activitat econòmica i la creació de polígons al voltant de SEAT. I l'altre és el pla director urbanístic que té en compte sis municipis, aquests tres municipis més tres més: Olesa, Esparreguera i Castellví de Rosanes. I per tan és tot l'àmbit, és un vuitanta per cent del Montserratí. Per tan, aquesta singularitat també ens indica doncs que tenim prou identitat com per ser una comarca pròpia, a més a més una comarca que estaria molt per sobre de la mitjana de població de les comarques de Catalunya i moltíssim per sobre en termes de PIB, per tant hi ha prou entitat com per ser una comarca. Hi ha comarques que són menys habitants que Martorell, perquè ho tinguem en compte... Per tant jo crec que tenim tot el dret del món, ara, quines són les passes que hem de seguir? Jo ho vaig dir quan vam fer el manifest, és el punt de partida, però ara no tenim les millors de les cojuntures, perquè ara no tenim govern²⁴. Per tan no hi ha interlocutor, malauradament, i això ho sabeu sobradament. Però una de les passes que hem de fer amb el conseller de governació que hi hagi, doncs haurem d'anar a plantejar-li. Però previament a anar-li a plantejar hauríem de generar cert consens a la comarca, en aquests moments jo crec que Olesa estaria *per la labor*, l'ajuntament hem refereixo... Esparreguera no, Sant Esteve hi estaven però ara ja no, perquè ha canviat, és a dir abans hi havia la Carme d'alcaldesa, que tenia una visió, ara hi ha l'Enric²⁵, que és un alcalde que és molt raonable, però crec que les instruccions de partit farien que ell no ho tingués tan clar...²⁶ Després Abrera, també complicat. No hi hauria un consens massa ampli des del punt de vista dels ajuntaments. Per tant

²⁴ Aquesta entrevista es va fer després de l'aplicació de l'article 155, que va provocar l'empresonament d'una part del govern (entre ells el conseller de territori i sostenibilitat) i l'exili de l'altre.

²⁵ Es va produir un canvi de govern d'acord amb el pacte entre ERC i PSC de St. Esteve, que es van dividir la legislatura dos anys cada partit.

²⁶ El Partit Socialista de Catalunya s'ha mostrat, històricament, en contra de la creació d'una nova comarca.

hauríem de mirar d'aconseguir un consens. Si l'aconseguim, llavors hem d'anar a plantejar-li al conseller o consellera que hi hagi. Dir-li que una de les properes iniciatives legislatives que hauria de treure és la modificació de la llei de distribució territorial per incorporar el Montserratí com una comarca nova. Això no serà fàcil, perquè després s'ha de referendar, és a dir, que hi ha d'haver un referèndum on els veïns ho vulguin. I això també costarà. Perquè s'haurà de fer pedagogia, perquè avui, la gent, si li preguntes et dirà, em sona una mica a *xino*... Però la veritat és que això té un transfons important.

En l'entrevista, l'alcalde d'Esparreguera també ens va dir que nosaltres estem al mig, és a dir entre l'interior i l'àrea metropolitana. I que potser l'interès seria més estar a l'àrea metropolitana...

Sí, això és típic del PSC...

Llavors, que creu que ens pot portar més avantatges, el Montserratí o l'àrea Metropolitana?

No, jo crec que... Us explico, aquest és un vell discurs... Formar part de l'àrea metropolitana et porta avantatges i inconvenients des d'un punt de vista administratiu. Perquè ens entenguem, t'ho fan tot. Però com a contrapartida, als ciutadans els és més car. És a dir, l'IBI, uns dels impostos importants (el de béns i immobles) és molt més car a qualsevol municipi de la àrea metropolitana que un municipi de fora l'àrea metropolitana. La pressió fiscal, tota ella, en un municipi de l'àrea metropolitana és molt més cara que en un de fora. T'ho fan tot, però perds autonomia. Tu no decideixes, formes part d'un conjunt que t'ho fa tot. El plantejament urbanístic: te'l fan des de l'àrea metropolitana. El transport públic urbà, també. El servei municipal d'aigües que ho tenen externalitzat en una empresa que és SORES, també te'l fan des d'allà. Com a contrapartida tots aquests serveis els pagues molt més cars, llavors, perds autonomia i pagues més... Ens porta més feina fer-ho nosaltres mateixos, però ens surt més barat i tens aquesta autonomia. Per tan jo prefereixo estar fora de l'àrea metropolitana. I entenc que si estàs al

voltant (primera corona) hi ha tot d'unes servituts cap a la gran ciutat, que és Barcelona, que afavoreixen el fet de que els municipis es mancomunin per aconseguir uns serveis conjunts. Jo no és que estigui en contra de les zones metropolitanes, però tenen pros i contres. I nosaltres no estem a la primera corona, estem a la segona, per la qual cosa no té sentit que formem part de l'àrea metropolitana. A més estem molt lluny... i a banda, i per a mi important, perds la teva personalitat.

[interrupció de l'entrevista]

El tema és aquest, jo sóc dels que creu que és molt millor que tinguem la nostra pròpia comarca i que cada poble tingui la seva autonomia, després hi hauria un Consell Comarcal, com totes les altres comarques. On els temes de comarca es tracten de forma molt més genèrica i global. Però no perdríem autonomia... Ara mateix es dona la situació paradoxal que dins del Consell Comarcal hi ha municipis metropolitanos i municipis que no ho són, per això la llei de governs locals separava tot això. No té sentit que hi hagi Consell Comarcal quan aquests municipis ja formen part de l'àrea metropolitana. Per tan no cal que tinguin un Consell Comarcal i la comarca la restringim als municipis no metropolitanos. Que som tot el Baix Llobregat Nord i Baix Llobregat Sud. Ara, el Partit Socialista de Catalunya té una teoria, que ha tingut sempre... Que és com més metropolitanos siguem i més personalitat perdem doncs millor. A canvi tenim un catàleg de serveis més ampli, que és cert que els té, però que també els has de pagar... I que surten molt més cars. Jo sempre us dic, feu una comparativa entre l'IBI d'un pis de noranta metres quadrats de la zona metropolitana amb un també de noranta metres quadrats de Martorell, Olesa o Esparreguera i veureu la diferència de preu en impostos, que en definitiva un governant amb seny ha de mirar que els ciutadans paguin els impostos que toquin però no més. Ajustar i ser eficients.

I per acabar, el Montserratí, comarca d'interior o més tirant a Barcelona?

No entenc la pregunta.

Referint-me a les vegueries, vosté on la col·locaria, a l'interior o a la de Barcelona?

Buf... El tema de les vegueries és molt complexe... Som segona corona, suficientment a prop de la gran ciutat però també suficientment allunyats com per no tenir aquesta influència brutal de la ciutat. Ara, fixe'u-vos, els d'Olesa no tant, però una mica també, tenim molta tirada a anar a Barcelona, que són vint-i-cinc quilòmetres. Quan busquem una ciutat gran anem a Barcelona. Però estem a dotze quilòmetres de Terrassa. I no hi anem... La gent de Martorell no va a Terrassa, va a Barcelona. Perquè està més encarat a nivell d'infraestructures. Pel que hem de treballar és perquè hi hagi més bona comunicació entre Martorell i Terrassa. Ara resulta, i semblarà que faig política i no en vull fer, perquè ara no toca, però des d'Abrera fins a Viladecavalls hi ha un túnel que fa sis anys que s'està fent. És el quart cinturó. Martorell va ser dels creadors d'un grup de ciutats, que ens deiem les ciutats de l'arc metropolità. Això hi va fer el meu predecessor Salvador Esteve²⁷ fa molts anys, fa 20 anys. Per reclamar (aquestes set ciutats), una cosa tan obbia i tan bàsica i lògica com és el quart cinturó. Què és? Resulta que les comarques que estem a prop de Barcelona, per anar d'una comarca a l'altre hem de passar per Barcelona. I això és una pèrdua de temps i de malmetre el medi ambient (aturats, en cues, tirant fums...) i el que demanàvem era que les ciutats i comarques importants s'unissin formant l'arc metropolità. Que va des de Vilanova fins a Mataró, és Vilanova-Vilafranca-Martorell-Terrassa-Sabadell-Granollers-Mataró. I fixe'u-vos quines comarques unim. Maresme, Vallès Oriental i Occidental, Baix Llobregat Nord i Garraf. En aquestes comarques més la de Barcelona hi ha el vuitanta per cent del PIB català. Això fa 20 anys que s'està fent i no s'ha acabat. Mentres es va iniciar aquest projecte de les ciutats de l'arc, aquestes set que ens reuníem i treballàvem amb la Generalitat i l'estat, per la xarxa de carreteres de l'estat... A Madrid es van fer l'M-30, l'M-40 i l'M-50. Fins a tres, i l'arc metropolità encara no està fet... I avui si jo vull anar a Terrassa haig d'anar per una carretera malp***** per sobre la carena

²⁷ Alcalde predecessor, de CIU. L'alcalde Fonollosa va ser regidor de la Via Pública i Serveis Municipals durant el seu mandat.

d'una muntanya, plenda de revols, per un sol carril, plena de camions i amb cues, i estic a només 12 quilòmetres i trigo més anant d'aquí a Terrassa, i a més a més el camí és més infame, que anant a Barcelona... La qual cosa porta a la gent de Martorell a tirar cap a Barcelona. Però el més normal seria que les dos comarques dinàmicament més desenvolupades, des d'un punt de vista econòmic, com són el Baix-Nord o Montserratí i el Vallès, haurien d'estar unides per un punt de comunicació ràpida. Doncs des d'Abrera a Terrassa, quan estigi fet, seran cinc minuts. Cinc! Deu des de Martorell. Ara trigo mitja hora. Però el mateix és l'orbital ferroviària, que també l'hem demanat. Perquè si vols anar amb tren a Terrassa és una odissea. Quan estem a dotze quilòmetres! Per tan l'orbital ferroviària és el quart cinturó ferroviari, que també està demanat. I està fet el projecte. Són aquelles coses que jo sempre he dit que si es decidissin des de Barcelona i no des de Madrid, ja foren fetes fa 20 anys. Però com que es decideixen a Madrid, doncs tenim aquest... Bé, però això és una altre pel·lícula, jo ho coneixeu suposo. Però tot això ens fa perdre possibilitats i oportunitats, igual que el Corredor Mediterrani²⁸, que és una infraestructura bàsica que, no només el corredor en sí, que la seva capilaritat, una línia de mercaderies que uneixi el Mediterrani amb Europa i la seva capilaritat cap el territori, com deia el Ricard Font, que és el secretari d'infraestructures, que hi entén moltíssim d'això, és el nostre petroli. Catalunya no té petroli, això seria el nostre petroli. Perquè vol dir que a tot el territori s'articularien moltes empreses que aprofitant una ruta que ja ve de temps romans (la ruta de la seda) que encara avui en dia existeix. Perquè aquest tràfic de mercaderies i de la indústria de components de logística, etc. Catalunya formaria part d'aquesta ruta. I això vol dir generació d'activitat econòmica, per tant ocupació, etc. I de riquesa. Quan generes ocupació i riquesa és quan la pots repartir, és a dir, la famosa redistribució de la riquesa bé quan crees riquesa, si no en crees... Si tú generes misèria no pots repartir res més que misèria. Al final tot plegat és una roda... I aquest país, petit però molt pròsper, malauradament, aquelles coses que són importants i que si poguéssim decidir nosaltres *otro gallo cantaria*, com que no podem decidir, ens passa això... I amb això del Montserratí i el Vallès, unes de les comarques més dinàmiques de l'estat,

²⁸ Famós i polèmic projecte que ha de comunicar europa amb la península fent passar l'alta velocitat per les costes peninsulars fins a França, i d'allà a Alemanya, Gran Bretanya...

doncs no estan connectades... I mentres alguns fan autovies per tot arreu, AVEs, i ja ho sabem tot això... Amb els nostres diners i recursos... En fi, ara he fet política, i mira que no m'agrada barrejar-ho... [riu]

Doncs nosaltres ja estem, moltes gràcies per tot.

De res, a vosaltres, que us vagi molt bé el treball.

2.2.1. Conclusions

Després de reunir-nos amb l'alcalde de Martorell tenim una cosa clara, està molt informat sobre aquest tema. Només passar al seu despatx el dia de l'entrevista vam veure que sobre la taula tenia un dossier amb documents referents al tema, que no va utilitzar pràcticament en cap moment, perquè sabia totes les dates i totes les dades. A més, en comparació amb l'entrevista a l'alcalde d'Esparreguera, portava molt més preparada la reunió, fet que agraïm ja que gràcies a les seves paraules vam buscar nova informació i vam resoldre alguns buits que teníem.

Dit això, i entrant en matèria, l'alcalde Fonollosa, com es demostra en l'entrevista, és un ferm defensor del Montserratí i, per si no fós poc, també en la lluita per la capitalitat. Ho veiem clarament en els comentaris que feia, a to de broma, dirigits a l'alcaldessa d'Olesa, Pilar Puimedon, que també ha expressat la voluntat de capitalitzar la comarca. Anècdotes a part, Fonollosa aporta dades reals a la viabilitat del projecte. Un cop fet el repàs històric, on ens explica pràcticament punt per punt allò més important de l'història de les viles que formen el Montserratí (en especial de Martorell, d'on n'és, i ens ha quedat clar, un ciutadà i batlle que estima el seu poble) ha entrat a parlar, en resposta a la nostra pregunta, sobre les diferències entre l'àrea metropolitana i la possible comarca del Montserratí. A parlat de l'alt nombre d'impostos que es paguen a l'àrea metropolitana i la pèrdua d'autonomia però amb la comoditat que representa a l'hora de fer la feina de l'administració, que com ens

ha dit, allà t'ho fan tot. La seva valoració, però, s'allunya d'estar a favor de pertànyer en aquesta àrea. Ell accepta i entén que els municipis propers a la gran ciutat (Barcelona) s'agrupin per mancomunar serveis, però que els municipis del Baix Llobregat Nord, pertanyents a la segona corona, estan massa allunyats de la zona metropolitana i que, per tant, la lògica els porta a formar una comarca pròpia, escindint-se així del Baix Llobregat, que ell entén que passaria a formar part de l'àrea metropolitana.

Com a punt positiu a l'hora de crear una comarca ens ha parlat, de manera autònoma, ja que no estàvem al corrent del tema, que el quart cinturó (un cop s'acabi) servirà per dinamitzar encara més l'economia de la zona, que ell veu, amb dades a les mans, molt més elevada que la mitjana de Catalunya (PIB). Ens ha explicat l'origen del quart cinturó, amb quina voluntat es va fer el projecte i com i per quin motiu no s'està portant a terme com toca. S'ha mostrat molt disconforme en el paper de l'estat en aquest projecte i ha aprofitat per reivindicar la necessitat del Corredor Mediterrani, que assegura que aportaria sang fresca a Catalunya, i especialment a aquesta zona.

Durant l'entrevista hem pogut comprovar que l'alcalde de Martorell té opinions molt reticents amb les propostes que, en l'entrevista anterior ens va comentar l'alcalde d'Esparreguera o altres propostes fetes per socialistes, passen per acostar-se més al Sud que formar una comarca nova. Ha criticat el posicionament del Partit Socialista, que des de sempre s'ha mostrat disconforme en la creació d'una comarca nova.

Un element ens ha remarcat l'alcalde que és important fer-lo constar aquí, la manca de consens sobre aquesta idea és total. Pocs municipis (els seus batlles o els partits de govern) veuen amb bons ulls la creació del Montserratí, fet que dificulta que aquest projecte prengui força.

3. Diferències entre consistoris

Un cop fetes les entrevistes amb representants dels municipis principals ens queda clara una cosa, no hi ha projecte comú.

És ben cert que no sempre hi ha opinió unànime entre partits polítics, administracions locals i la ciutadania. Aquest projecte n'és l'exemple clar. Cadascun dels representants que hem entrevistat ens ha mostrat una opinió diferent del que hauria de ser el Montserratí, però a part, coneixem també la opinió dels principals partits polítics de la zona. Veiem clarament com entre ells no només no hi ha un projecte sinó que a més no hi ha ni converses sobre aquest. Si que és cert que el dia que es va constituir la plataforma El Montserratí és Comarca va començar a obrir-se pas el diàleg. Aquell 4 de juliol de 2017 va servir perquè els batlles de la zona prenguessin nota i generessin opinió, tal i com recull l'article del diari *Ara* de Mireia Esteve²⁹. La plataforma, entenem doncs, serveix com a canalitzador per crear un diàleg real entre municipis que acabi amb una consulta ciutadana.

Tot i això, en el passat o en el present, els partits polítics predominants de la zona s'han manifestat, la majoria en veu baixa, a favor o en contra de la proposta. Per una banda el PSC diu que es manté a l'espera de veure com evoluciona el projecte, tot i que històricament sempre ha sigut partidari d'annexar els municipis a l'àrea metropolitana i engrandir allò que la seva oposició anomenava el "cinturó roig". Regidors i militants del PDeCAT, ERC i la CUP-CC de la zona formen part de la plataforma i han manifestat el suport a la comarca (com ho va fer l'alcalde de Martorell). El partit de l'alcaldia d'Olesa, El Bloc olesà s'ha declarat obertament a favor de la comarca. De les variants de Podem, En Comú, Sí que es pot, Movem, ICV, etc, no coneixem la seva opinió. Pel que fa al PP i C's són forces molt petites en aquests municipis, amb poca representació municipal, de les quals també en desconeixem l'opinió.

²⁹ Article a https://www.ara.cat/politica/Baix-Llobregat-nord-vol-comarca_0_1853814623.html Consultat el 8 de desembre del 2017.

4. Opinió al respecte

Per tal de conèixer l'opinió actual de la ciutadania hem volgut fer una enquesta, adreçada a tothom, on hem fet les següents preguntes:

1. Quina edat té?
2. On està vostè empadronat?
3. Creu que hi ha mancances en el model d'organització territorial actual? (a nivell comarcal)
4. Creu que una comarca pròpia, el Montserratí, milloraria el model d'organització del nostre territori?
5. Actualment el fet de ser la part perifèrica de la comarca i de no ser tants habitants com la part sud del Baix Llobregat comporta algunes mancances pel que fa a serveis i finançament. Quins creus que són els sectors més perjudicats per aquest repartiment desigual entre la mateixa comarca?
6. Què creu que milloraria en aquesta nova comarca?
7. Si es donés el cas que es produís una consulta per tal de constituïr aquesta nova comarca, quina seria la seva intenció de vot?
8. Sent REALISTA amb les capacitats de cada municipi, quina creu que hauria de ser la capital d'aquesta possible comarca?
9. Amb tot això, dona vostè suport a la plataforma i a les entitats que recolzen la creació d'una nova comarca?

Abans, però, de contestar a aquestes qüestions, havien de llegir un text fet per nosaltres amb la intenció de posar en situació el tema. Deia així: “Des de fa força temps que es parla de modificar l'actual model d'organització territorial, fet que permetria la creació d'una nova comarca situada a la falda de Montserrat, el Montserratí. El passat mes de juliol es va crear la plataforma “El Montserratí és comarca”, que precisament reclama la creació d'aquesta. Aquesta comarca, seguint el que diu la plataforma, podria estar formada per municipis com Martorell, Olesa de Montserrat, Esparreguera, Sant Esteve Sesrovires, Collbató o el Bruc (tot i que d'altres municipis que ho sol·licitessin podrien formar-ne part). Com a part del

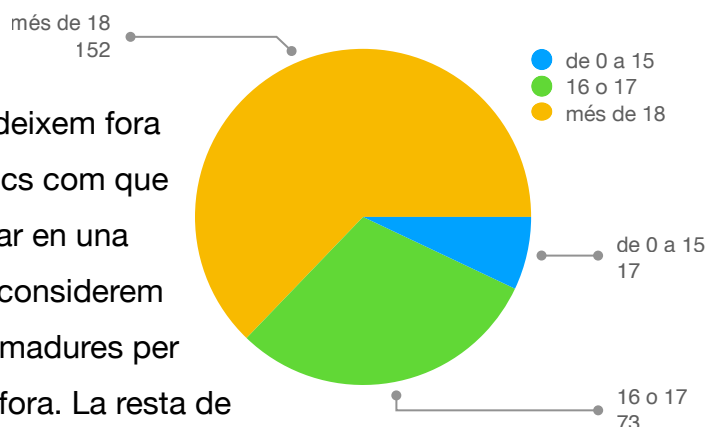
nostre Treball de Recerca demanem la seva opinió sobre el model territorial actual i la voluntat existent de crear una nova comarca.

Moltes gràcies”

L'enquesta, feta durant el temps comprès entre el dos de novembre del dos mil disset i el sis de desembre del 2017, ha estat contestada per 242 persones. Malauradament no totes les respostes han sigut acceptades per nosaltres. Les primeres dues preguntes, referents a l'edat i al municipi d'empadronament, servien per eliminar les respostes de la gent que no ens interessava.

La primera pregunta, d'obligatòria resposta, estava feta amb l'intenció de separar en grups d'edat. Els majors d'edat (amb dret a vot en totes eleccions, consultes, etc), els de 16 i 17 anys (amb dret a vot en consultes segons la llei de consultes aprovada pel parlament) i els menors de 15 (aquests sense dret a vot en cap cas). El gràfic resultant de les respostes de la pregunta és aquest:

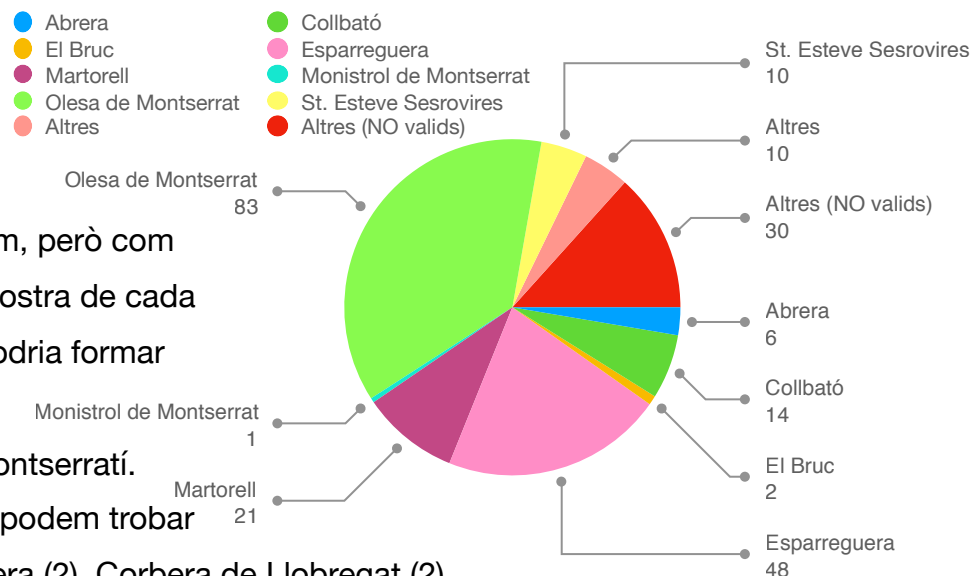
Després de la primera pregunta, deixem fora de l'enquesta a 17 persones, doncs com que són persones que no podrien votar en una consulta sobre aquesta qüestió i considerem que encara no són suficientment madures per raonar sobre el tema, les deixem fora. La resta de persones (152 i 73/ 225) passen a la següent pregunta sense quedar exclosos del repertori de dades.

La pregunta número dos estava feta amb la intenció de deixar fora de joc a tots aquells que no visquessin en la zona del Montserratí. Entre les 225 respostes (ja han estat eliminades les dels menors de 15 anys) n'hem rebut de llocs com Lleida, Vic, Vilafranca del Penedès, Vilassar, Fortià... Tot i que ens sorprèn que la nostra enquesta hagi arribat tant lluny no podem considerar vàlides les respostes. El gràfic resultant de les respostes és aquest:

Donat que som d'Olesa i de Martorell el nostre radi de difusió de l'enquesta es centra en aquests dos municipis i Esparreguera (que és on estudiem). És, doncs,

per això que
tenim més
respostes dels
mencionats

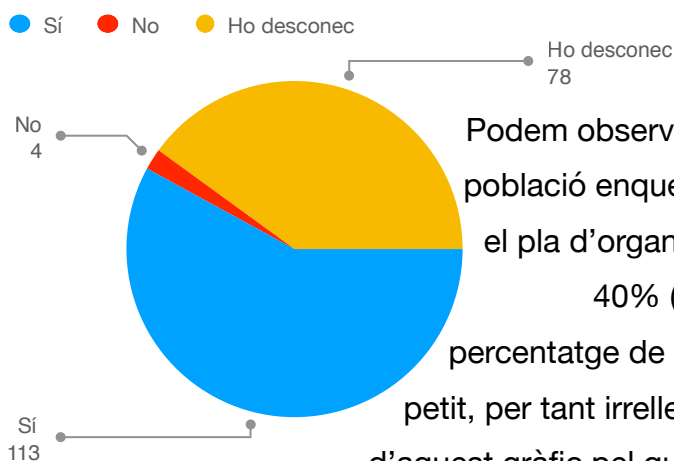

municipis. Veiem, però com
tenim alguna mostra de cada
municipi que podria formar
part de la
comarca del Montserratí.

Dins d'altres hi podem trobar
Ullastrell (2), Piera (2), Corbera de Llobregat (2),

Gelida (1), Masquefa (1), Vacarisses (1) i els Hostalets de Pierola (1). Tots aquests municipis (petits) també podrien estar incolosos en la comarca, si així ho decidissin.

La tercera pregunta estava feta amb la intenció de conèixer el nivell de coneixement que té la població respecte el model d'organització territorial actual. Un cop extretes les 30 respostes de les persones que en la pregunta anterior han marcat que estaven empadronades fora de la zona, ha donat un total de 195 respostes acceptades. Amb tot això ha quedat un gràfic amb aquest composició:

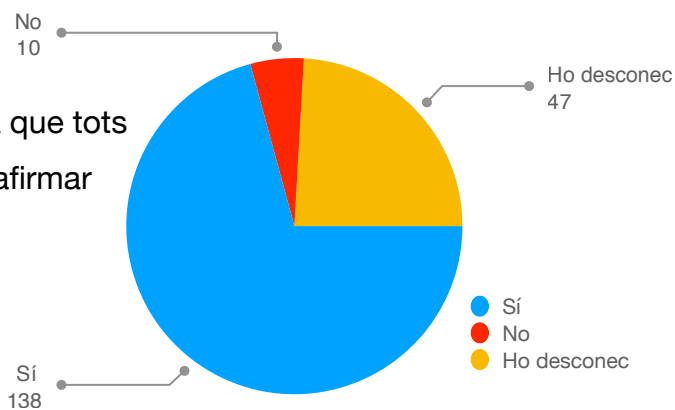
Podem observar com un percentatge del 58% de la població enquestada té clar que hi ha problemes en el pla d'organització territorial, davant de quasi un 40% (78 persones) que ho desconeixen. El percentatge de persones que creuen que no és molt petit, per tant irrellevant. Com a fet enecddòtic: les dades d'aquest gràfic pel que fa a les 30 respostes que han estat

apartades i, concretament en aquelles que deien ser empadronades en nuclis metropolitanos (BCN, Sant Feliu de Llobregat, Lleida o Sant Just d'Esvern) la

resposta es decantava més cap el *No*, amb forces *Ho desconec*. Això ens fa veure (amb una mostra massa petita per ser representativa, això sí) que les metropolis urbanes no són conscients de les possibles diferències entre elles i la resta de ciutats i municipis.

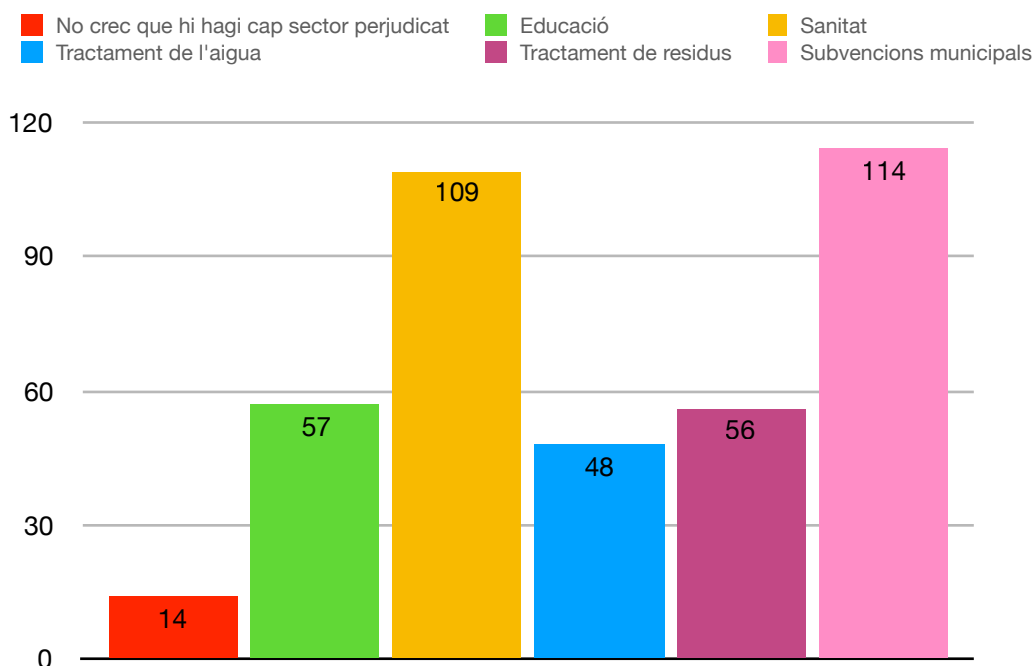
Amb aquesta mostra ara definitiva de 195 persones/respostes entomem la quarta pregunta, que estava pensada per la millora en concret del territori del Baix Llobregat Nord. Volíem saber si la gent opinava que crear aquesta comarca plantejada milloraria l'organització territorial d'aquesta zona. Les respostes també eren com la pregunta anterior; *Sí*, *No* o *Ho desconec*. Aquest és el gràfic que ha sortit de les respostes:

Podem veure com el *Sí* s'imposa, ja que tots els que en la pregunta anterior van afirmar que hi ha problemes en el model d'organització territorial creuen també que la comarca que es planteja de crear pot servir a

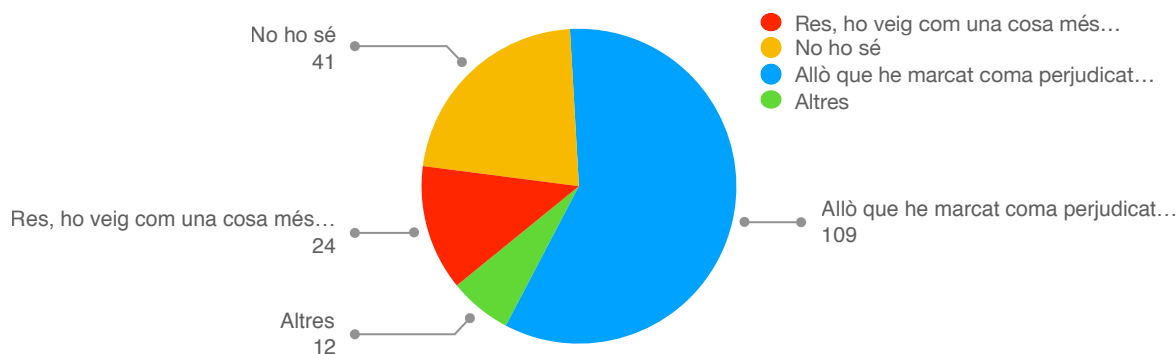
millorar-lo, com a mínim en la nostra zona. Molta gent que en la pregunta anterior ha marcat que desconeixia si hi ha problemes d'organització també afirma que la comarca del Montserratí serviria per millorar la situació. Alguns, però, dels que han marcat en l'anterior *Ho desconec* ara han mostrat l'opinió en contra, en aquesta pregunta. Molt pocs però.

La cinquena pregunta tenia 6 respostes que es podien marcar de forma simultània, preguntava quin sector (dels 6 possibles) creia l'enquestat que estava perjudicat pel que fa a finançament. La pregunta no era obligatoria, per tant no coincideix en cap cas el nombre de respostes amb el nombre d'enquestats. El gràfic resultant és aquest:

Podem observar com el sector que més enquestats marca com a perjudicat és el de subvencions municipals. El segueix la resposta de *Sanitat*. No sabem quines dades té realment la població sobre el projecte de la comarca en xifres, no sabem si realment saben quin dels sectors estan més perjudicats. Si fem cas al que ens han dit els batlles dels municipis o el que sabem que diuen des de la plataforma El Montserratí és Comarca els sectors més perjudicats realment són sanitat (mala gestió de l'hospital de Martorell), educació (la majoria de beques es queden al nucli metropolità del sud) i les subvencions municipals (repartides desigualment).

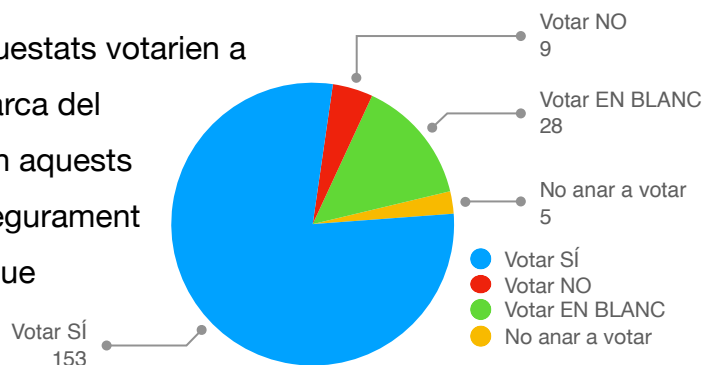
La següent pregunta també era optativa de contestar. Aquesta, però, de resposta única. Una de les respostes era altres, on cadascú podia donar la seva resposta especial. La pregunta era referent a què milloraria (o quin sector) en aquesta comarca del Montserratí. Entre les respostes *Res, ho veig com una cosa més folclòrica que útil, No ho sé, Allò que he marcat com a sector perjudicat en la pregunta anterior*. La primera resposta aquest *res* es refereix als sectors, els enquestats podrien haver triat aquesta opció però haver escollit en la pregunta quatre que *Sí*, perquè aquella pregunta era referent a una millora de model d'organització. El gràfic amb les dades és aquest:

Per comoditat a l'hora de marcar o, i això esperem, perquè realment ho creuen, els enquestats han dit que creuen que els sectors que han marcat com a perjudicats millorarien en aquesta nova comarca. 24 persones (13%) creu que és una cosa més folclòrica que útil i que en una nova comarca els sectors perjudicats (si és que n'hi han) no millorarien. La gent que opta per respondre *No ho sé*, 41, estan dubtosos, i entre els 12 que han escrit ells una altra resposta n'hi ha de tots colors. Per exemple, i la que més gent ha escrit entre aquestes 12, creuen i esperen que milloraria el transport (bus, tren...). Altres respostes gens representatives però força pintoresques han sigut: *Que tindriem un himne pròpi: la Rosa d'Abril, Ke fiquin disco a Olesa yaa*³⁰ o d'altres més normals com millor gestió i repartiment de la riquesa, identitat comarcal...

La setena pregunta estava pensada per abordar el tema de la comarca i de la consulta que s'hauria de fer per esdevenir-ne una. Preguntàvem el vot en cas que es produís aquesta consulta. El resultat, en la línia de les altres respostes, queda recollit en aquest gràfic:

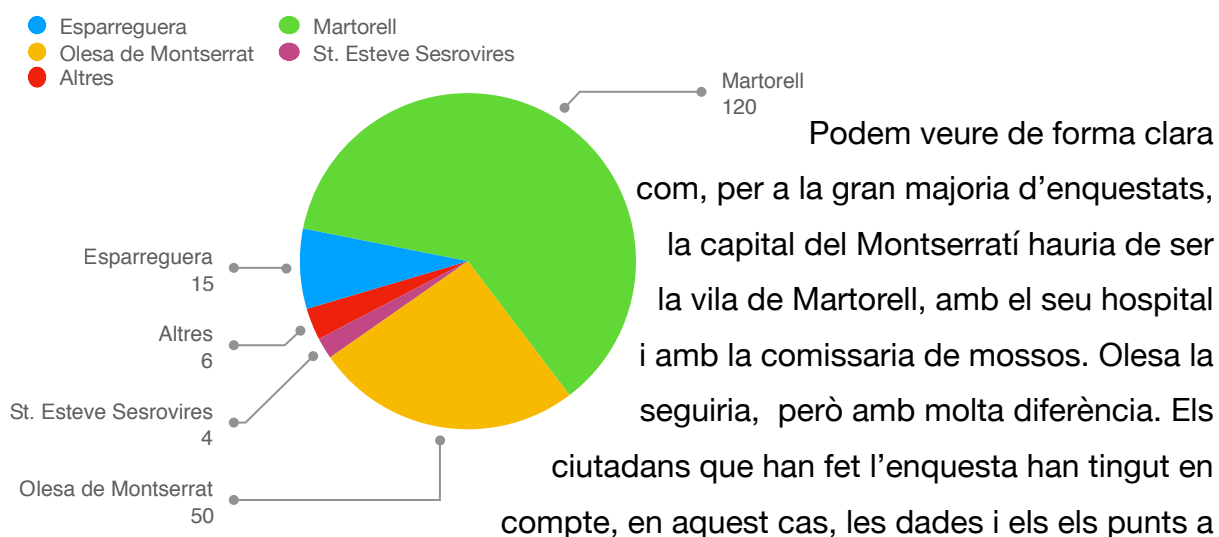
La immensa majoria dels enquestats votarien a favor de la creació de la comarca del Montserratí, 78%. Un 14%, en aquests moments, votaria en blanc, segurament degut a la falta d'informació que

³⁰ Resposta explícita.

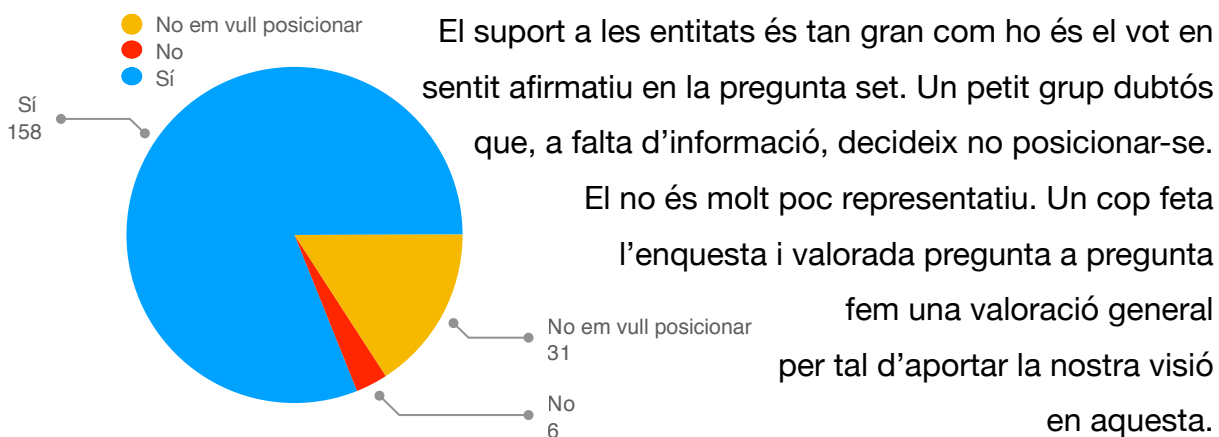
tenen o degut a la manca d'un projecte real amb argumentari complet per a la creació de la comarca que els pugui seduir a votar a favor o els pugui persuadir de fer-ho.

La pregunta número vuit, feta per curiositat més que per altra cosa, estava feta per saber quin municipi hauria de tenir la capitalitat de la comarca, segons els enquestats. Les possibles respostes eren els municipis més potents (ja sigui per el nombre de persones que hi estan empadronades o per la seva capacitat d'atracció, negociis, fàbriques, serveis primaris...) *Esparreguera*, *Martorell*, *Olesa de Montserrat* o *Sant Esteve Sesrovires*. També hi havia la opció *Altres*, per aquells que, tot i sent realistes amb les capacitats de cada municipi, preferien decantar-se per un altre. Aquest és el gràfic:

La última pregunta, la nou, era per posar el punt i final a l'enquesta. Voliem saber si la població enquestada donava i dona suport a les entitats, partits polítics,

consistoris que es decanten i treballen per fer possible la comarca o, si més no, per fer un projecte definit d'aquesta. Les respostes queden reflexades en aquest gràfic:

Tot i que la nostra mostra no és molt ampla (242 persones, un cop feta la criva 195) dels resultats extrets se'n pot extreure molta informació. El grup de gent que ha participat en la nostra enquesta ha mostrat de forma tallant l'opinió afirmativa a la creació d'una comarca i el suport als que la puguin fer possible. També mostren la voluntat d'establir la capital a Martorell, punt central de la comarca. Tot i que hi ha més desconeixament pel que fa al model d'organització territorial, tothom veu que hi han detalls que s'han de perfeccionar, és per això que molts creuen que una comarca nova a la zona del Baix Llobregat Nord serviria d'ajuda. L'únic element que ens sembla que no té la gent massa clar són els avantatges reals (en termes econòmics) que pot generar la comarca. Creiem, però, que la desinformació no és simplement per falta d'interès pel tema sinó que és més perquè el tema no està encara en el focus del debat. Està clar que ara hi ha altres projectes polítics més importants que aquest que fins que no es solucionin d'alguna manera no deixaran lloc als petits projectes. Dit això també pensem que encara ha de madurar la proposta fins que esdevingui definitiva. Actualment la gent no està acostumada a parlar de models territorials i encara els sona llunyà, el tema. Tot i això pronostiquem que en un futur no gaire llunyà, aquest tema, esdevindrà substància de debat entre els veïns de la zona.³¹

³¹ Vegi's les respostes en format taula a l'annex. (Figura 10, 11 i 12)

III. CONCLUSIONS DE L'ESTUDI

A l'iniciar aquest treball havíem establert unes hipòtesis inicials que ara, després d'una llarga recerca, voldríem afirmar o desmentir.

En la primera hipòtesi ens preguntàvem si **El Montserratí** disposava d'un passat prou consistent per tenir futur com a comarca unificada. Podem concloure que sí. Per afirmar la hipòtesi ens hem remuntat als inicis del segle XX, estudiant tots els plans d'organització territorial, tan els que s'han arribat a implantar com els que s'han quedat en mers projectes. Des del *Pla d'Organització Social Agrària* elaborat per J. Rendé l'any 1924 fins l'Informe Roca, trobem mencionades les peculiaritats d'aquest territori, ja sigui amb un nom o altre (Pla de Montserrat, Pla del Llobregat, Baix Llobregat Nord...). En tots els casos s'està d'acord de què la comarca del Baix Llobregat és fictícia i no s'adapta a la realitat geogràfica. Passant per la Mancomunitat, la Generalitat republicana, la Generalitat autonòmica i la Generalitat actual, tots han estat compromesos amb buscar una millora en l'organització de l'administració a nivell local i comarcal. Ens ha sorprès que l'òrgan de govern de Catalunya sempre ha lluitat per restituir i preservar l'estructura administrativa de segon grau, les vegueries, davant d'un Estat espanyol que ha imposat el sistema centralista provincial, copiat del model francès.

La situació geogràfica és el que ha fet de la nostra zona un lloc tant pròsper i amb un passat tant ataregat, està en un lloc estratègic: és el lloc de pas entre la Catalunya Interior i la zona urbana de Barcelona. Ja en l'època romana era un lloc transitat, doncs hi passava la *Via Augusta*. En l'època moderna va ser el bressol d'una potent colònia industrial que va aportar el saber de la indústria al territori. La prova d'això és que avui en dia som una zona amb grans complexos industrials.

La segona hipòtesi es referia a l'existència del consens entre els diferents consistoris de la zona. Tal i com ens van dir els dos alcaldes entrevistats de moment no hi ha cap projecte comú. Però la creació de la plataforma és el primer pas cap a un futur acord. Després d'analitzar la situació, creiem que ara mateix el que és necessari per tal de dur a terme aquest projecte és un consens polític, afegit a l'acord actual entre entitats i associacions. Com hem pogut veure hi ha certs grups

polítics que s'han manifestat a favor, d'altres que s'han mostrat en contra i un tercer grup que o bé no ha volgut opinar o bé es manté a l'espera mentre exigeix un acord.

Hem trobat la resposta de la tercera i última hipòtesi després de realitzar l'enquesta. En aquesta hem pogut observar com bastants enquestats diuen no tenir coneixement dels problemes territorials locals tot i que n'hi ha molts que afirmen conèixer la realitat territorial, però no sabem fins a quin nivell. Ambdós alcaldes ja van informar-nos d'aquesta tangibilitat, per tant el debat és lluny de la ciutadania. Com a resposta a la segona subqüestió, referent a la posició decantada de la població, si fem cas a la nostra enquesta la població dona el vistiplau a la formació de la comarca. Ara bé, sabem que el nostre radi de difusió ha estat d'un cert sector molt homogeni en quant a la visió del territori i la terra. Conseqüentment, i per desgràcia, no ha quedat plasmada l'opinió del sector immigrant (ja sigui en aquest segle o en el segle passat).

Després de la nostra recerca, podem certificar que hem assolit la coneixença de l'estat actual del projecte, el qual, per motius evidents, està aturat. Si bé amb la creació de la plataforma es va començar a avançar, degut els successos polítics ocorreguts a Catalunya durant l'última meitat d'any, s'ha aturat en sec. Com que es necessita un acord polític i ara l'enfrontament entre els partits dels dos grans blocs és total (no es posen d'acord ni en les polítiques del dia a dia), no podem esperar que en aquests moments hi hagi un acostament entre ells per parlar d'aquest tema. Pel que fa a l'objectiu d'implicar-nos a la política territorial local estem segurs que l'hem aconseguit elaborant aquest treball i entrevistant els batlles dels municipis amb qui hem pogut establir contacte. En quant a l'últim objectiu no l'hem assolit plenament atès que hem volgut intensificar la recerca en altres aspectes del treball com pot ser la base històrica, l'opinió ciutadana i la visió del consistori. Tot i així aquest tema ha sigut tractat durant les entrevistes, hem pogut veure punts de vista favorables i contraris tan a l'àrea metropolitana com a la Catalunya interior. La nostra conclusió és que som força diferents a l'àrea metropolitana i també l'estil de vida de les comarques d'interior.

Per concloure aquest treball transcribem les nostres últimes reflexions.

El Montserratí ha estat sempre en boca d'aquells disposats a reordenar el territori i creiem que no s'ha acabat constituïnt per falta de consens locals. Tot i així la creació del Moianès, el projecte del Lluçanès i l'aparició de la Plataforma 'El Montserratí és Comarca' encanten un camí llarg de recórrer que alguns anhelaven des de fa molt temps. Sigui quin sigui el final d'aquest camí desitgem que s'arribi al consens administratiu i ciutadà per decidir el futur d'aquest territori.

IV. AGRÄJMENTS

Volem agrair, abans d'acabar el treball, de la manera que toca: amb un capítol a part, a totes aquelles persones que ens han ajudat o ens han donat suport durant el procés d'elaboració del treball. Esperem no deixar-nos a ningú, puix que els estem molt agraïts a tots, un per un.

Per ordre cronològic, agraïm al Departament d'Agricultura, Remaderia, Pesca i Alimentació per la resposta immediata als correus que vam enviar durant el mes d'agost. A l'Arxiu Nacional de Catalunya, que també va respondre de seguida. Particularment el senyor Gerau Rives Capilla, del servei didàctic de l'Arxiu, perquè va enviar-nos informació valuosa i llocs web on trobar-ne més en qüestió de minuts.

Volem donar les gràcies, com no pot ser d'altra manera, als ajuntaments d'Esparreguera i de Martorell, tot i que també al d'Olesa. En el cas d'Esparreguera centrar-les en el Departament de l'Alcaldia, especialment a la senyora Maria Serradó, que va fer possible la reunió després de setmanes de trucades i correus. Obbiament agrair també a l'alcalde d'Esparreguera els minuts dedicats a nosaltres. A Martorell també volem donar gràcies al Departament de l'Alcaldia, especialment a la senyora Susanna López Valle, que és qui va concertar la reunió amb l'alcalde. A qui també volem agrair, no només el seu temps invertit en nosaltres, sinó també la gran quantitat d'informació que ha aportat al nostre treball. Per acabar de donar les gràcies als consistoris volem fer-ho al d'Olesa. Si bé és cert que no hem pogut reunir-nos amb cap representant, sabem que l'alcaldesa va rebre el correu i el va derivar-lo al regidor de cultura i joventut, Xavier Rota, amb el qual vam intercanviar correus, malauradament massa tard. Tot i així agraïm fermament les respostes als nostres mails.

Finalment, agraïm el constant suport de les nostres famílies, la disponibilitat de tots ells per portar-nos d'una banda a l'altra i per la paciència que han tingut durant el nostre procés de recerca. I ara sí, per acabar, donar les gràcies a la nostra tutora del treball, la Paquita Gómez, per l'escalf i ajut que hem rebut d'ella en tot moment, així com a l'institut El Cairat, el nostre, pels consells que ens han brindat.

V. BIBLIOGRAFIA

1. Bibliografia

BUSQUETS, Jaume, CUCALA, Adolf i M. SERRA, Joan, *Geografia*, C/ Mallorca, 45, 4a, 4 planta, Barcelona (08002): Editorial Barcanova S.A., maig del 2012, ISBN: 978-84-489-3021-9.

BURGUEÑO, Jesús, *Història de la divisió comarcal*, C/ del Pi, 13, 1er 1a. Barcelona (08002): Rafael Dalmau, Editor, novembre 2003, ISBN: 84-232-0663-7.

FORCADELL I ESTELLER, Xavier, *L'organització territorial i el règim jurídic dels governs locals de Catalunya*, C/ Arts Gràfiques, 14, València (46010): Tirant lo Blanch, 2016, ISBN: 978-84-9119-937-3.

GARCIA RETORILLO, Ricard, *La veguería como gobierno local intermedio en Cataluña; Encaje constitucional de su regulación estatutaria*, C/ La Costa, 44, àt. 1a. Barcelona (08002): Huygens Editorial, 2008, ISBN: 978-84-935981-5-0.

GENERALITAT DE CATALUNYA, *Divisió territorial; Estudis i projectes Nomenclàtor de municipis*. Sine die

M. ALBAREDA, Anselm, *Història de Montserrat*, C/ Constitució, 19, Barcelona (08002): Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1977, ISBN: 84-7202-004-5.

MAJORAL, Roser, LÓPEZ PALOMEQUE, Francisco, FONT, Jaume i SÁNCHEZ AGUILERA, Dolores, *Cataluña. Un análisis territorial*, C/ Provença, 460, Barcelona (08002): Editorial Ariel S.A., juny 2002, ISBN: 84-344-3473-3.

RENDÉ, Josep M., *Pla d'Organització Social Agrària de Catalunya*, Barcelona (08002): Editorial Catalana S.A, 1924.

VILA, Pau, *La divisió territorial de Catalunya; Selecció d'escrits de Geografia*, C/ del Bruc, 144, Barcelona (08002): Curial Edicions Catalanes, 1977, ISBN: 84-7256-135-6.

2. Webgrafia

Barcelona: Diari Ara, Política, 19 d'agost del 2017 (última edició). https://www.ara.cat/politica/Baix-Llobregat-nord-vol-comarca_0_1853814623.html [Consulta: 8 de desembre del 2017].

Barcelona: Institut d'Estudis Catalans [Varies consultes] <https://mdlc.iec.cat/index.html>

Barcelona: Enciclopedia Catalana [Varies consultes] <https://www.enciclopedia.cat>

Barcelona: Llibre digitalitzat (Ebook) [Consulta: 26 de setembre del 2017] https://books.google.es/books?id=sNxgPEUGloC&printsec=copyright&hl=ca&source=gbs_pub_info_r#v=onepage&q&f=false

Esparreguera: Ajuntament d'Esparreguera, [Consulta: 31 d'octubre del 2017] <http://www.esparreguera.cat/ajuntament/alcalde/>

INFORME Roca: document digital (format pdf) [Varies consultes] Dins de l'Annex Digital, carpeta Informe Roca.

Martorell: Ajuntament de Martorell, [Consulta: 31 d'octubre del 2017] <http://www.martorell.cat/ca/pag585/pl219/ajuntament-regidors/id21/xavier-fonollosa-i-comas.htm>

Olesa de Montserrat: Ajuntament d'Olesa de Montserrat, [Consulta: 31 d'octubre del 2017] <http://www.olesademontserrat.cat/ca/ajuntament-seu-electronica.htm>

Sant Joan Despí: Corporació Catalanda de Mitjans Audiovisuals, Comarques, Moià, 23 de març del 2015. <http://www.ccma.cat/324/els-10-municipis-del-moianes-decideixen-que-volen-ser-comarca/noticia/2651155/> [Consulta: 25 d'octubre del 2017].

Sant Joan Despí: Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuels, Comarques, Prats de Lluçanès, 27 de juliol del 2015. <http://www.ccma.cat/324/el-si-a-la-comarca-del-lucanes-guanya-en-vuit-municipis/noticia/2677572/> [Consulta: 6 de novembre del 2017].

Resposta del Departament d'Agricultura, Remaderia, Pesca i Alimentació. [Consulta: 23 d'agost del 2017] http://ccuc.cbuc.cat/webbridge~S23*cat/panel?returnurl=%2Fsearch~S23*cat%3F%2FtPla%2Bd%2527organitzaci%7bu00F3%7d%2Bsocial%2Bagr%7bu00E0%7dria%2Ftpla%2Bdorganitzacio%2Bsocial%2Bagraria%2F1%252C1%252C1%252CB%2Fframeset%26FF%3Dtpla%2Bdorganitzacio%2Bsocial%2Bagraria%261%252C1%252C%2Findexsort%3D-&rec=b1159775

3. Fonts orals

Entrevista amb el batlle del municipi d'Esparreguera; Eduard Rivas Mateos. L'entrevista ha estat realitzada el 14 de novembre del 2017, durant les 11:00 i les 11:30 al seu despatx de l'Ajuntament. La totalitat de l'entrevista està enregistrada i es troba als Annexos digitals. [Annexos, Entrevista alcalde Esparreguera]

Entrevista amb el batlle del municipi de Martorell i vicepresident del consell comarcal del Baix Llobregat; Xavier Fonollosa i Comas. L'entrevista ha estat realitzada el 12 de desembre del 2017, durant les 18:30 i les 19:15 al seu despatx de l'Ajuntament. La totalitat de l'entrevista està enregistrada i es troba als Annexos digitals. [Annexos, Entrevista alcalde Martorell]

VI. ANNEX

1. Definició de paraules clau³²

Àrea metropolitana_ agrupació territorial superior al terme municipal d'una gran ciutat, i que normalment inclou diversos municipis, per a l'endegament dels serveis públics que exigeixen una gestió o planificació sobre un territori més extens.

Catalunya interior_ nom que reben les comarques situades a la part central i a les terres de ponent.

Comarca_ Extensió de territori més reduïda que una regió a la qual donen una certa unitat, entre altres factors, les relacions de veïnatge entre els llocs que la formen, unes certes condicions naturals i la persistència de demarcacions històriques.

Comarca natural_ perímetre establert geogràficament per la orografia del terreny i els fluxos fluvials.

Comarca històrica_ nom que rep el territori que, de manera històrica, s'agrupa socialment i administrativa.

Consell comarcal_ òrgan territorial que regula i té competències de coordinació de recursos cap els municipis que formen la comarca.

Divisió territorial_ segmentació que es fa del territori d'un estat, ciutat o regió amb finalitat política i administrativa.

Sindicat Vitícola Comarcal_ agrupació de pagesos amb productors de vi i del conreu de la vinya creat el 1917 per Francesc Santacana. Aquest sindicat va ésser fundat per reduir els costos individuals i augmentar els beneficis dels associats, esdevenint un nucli d'atracció de l'entorn.

³² Definicions extretes de la Gran Enciclopèdia Catalana i el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans. Vàries pàgines.

Territori_ 1. Extensió de terra que forma una circumscripció política i administrativa. 2. Superfície de terra subjecta a una determinada qualificació en la planificació urbanística. 3. Porció de la superfície terrestre subjecta a apropiació per un grup d'individus a fi de portar a terme qualsevol activitat.

Vegueria_ 1. Territori on s'estenia la jurisdicció d'un veguer. 2. Divisió territorial de Catalunya, segons la denominació emprada abans de 1716. 3. Agrupació supracomarcal de les nou en què fou distribuït el territori de Catalunya en el projecte de 1933.

Via Augusta_ via de comunicació romana, concretament del període d'Octavi August, que transcorria des de Cadis fins a Roma per gran part de la costa mediterrània.

2. Biografies rellevants

Josep Maria Rendé i Ventosa

Josep Maria Rendé va néixer el 1877 a l'Espluga de Francolí, procedent d'una família benestant. Va ser un gran tècnic agrònom. Va crear una Caixa Agrícola Rural de Préstecs i Estalvis el 1905 i el Sindicat Agrícola el 1907 pel seu poble. Aquestes dues institucions van ajudar-lo posteriorment amb el seu Celler Cooperatiu creat el 1913. Tres anys més tard va fundar la Federació Agrícola de la Conca, amb 25 sindicats i 15 cellers cooperatius. Durant els següents anys va realitzar una activitat en l'organització de sindicats i cellers cooperatius, com ara serveis vitícoles i d'arbres fruiters. Les seves dues publicacions són *La psicologia dels nostres pagesos*, *Organització i guiatge de cellers cooperatius* i el projecte que hem tractat, *Pla d'Acció Social Agrària de Catalunya*. Va morir l'any 1925 a Cabra del Camp (Alt Camp).

Pere Blasi

Pere Blasi i Maranges va néixer a Puigcerdà (Cerdanya) i va morir el 1961. Doctorat en filosofia i lletres a Montpeller, va ser un pedagog i geògraf reconegut. Va exercir de mestre durant 22 anys a Torroella de Montgrí, on també va fundar l'Ateneu. El 1921 va publicar el *Manual de Geografia de Catalunya*. Però la seva intervenció en la geografia catalana va continuar amb la seva col·laboració a la ponència de la generalitat i cofundador de la Societat Catalana de Geografia. La seva gran obra però va ser *Les terres catalanes* (1954- 1957).

Pau Vila

Pau Vila i Dinarès va néixer el 29 de juny de 1881 a Sabadell i va morir el 16 d'agost del 1980. Procedent d'una humil família de teixidors va veure's obligat a abandonar els seus estudis per dedicar-se a l'ofici familiar. El 1905 va fundar l'escola Horaciana. Va ser autor de nombrosos llibres tots, els quals tots tracten de la geografia catalana. Uns exemples serien: *Geografia general de Catalunya, València i Balears*, *Divisió Territorial de Catalunya* (1932-1937). Cal destacar que a més de ser un viatger també va fundar tres escoles geogràfiques: una a Catalunya, Colòmbia i Veneçuela.

Miquel Roca i Junyent

Miquel Roca i Junyent a néixer el 20 d'abril del 1940 a Gascunya, és a dir, a l'exili però el 1941 va tornar a Barcelona. Va exercir de professor universitari a la facultat de dret de la Universitat de Barcelona fins que va ser expulsat. És un dels cofundadors de Convergència Democràtica de Catalunya i va ser diputat a corts i portaveu parlamentari a Madrid els anys 1977, 1979, 1982, 1986, 1989, 1993. Va ser de vital importància pels debats de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. El 2001 va abandonar la política per centrar-se a l'advocacia. El 2011 va ser nomenat president del patronat Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Eduard Rivas Mateo

Va néixer a Esparreguera el 5 de maig de 1984. Es va llicenciar el 2006 en Ciències Polítiques i de l'Administració. Des de l'abril del 2008 i fins el juny de 2015, ha treballat al Parlament Europeu com assessor parlamentari. Durant el mandat 2007-11, va ser escollit com a regidor a l'Ajuntament d'Esparreguera. Des del juny de 2015 vaig ser escollit alcalde del seu municipi.

Xavier Fonollosa i Comas

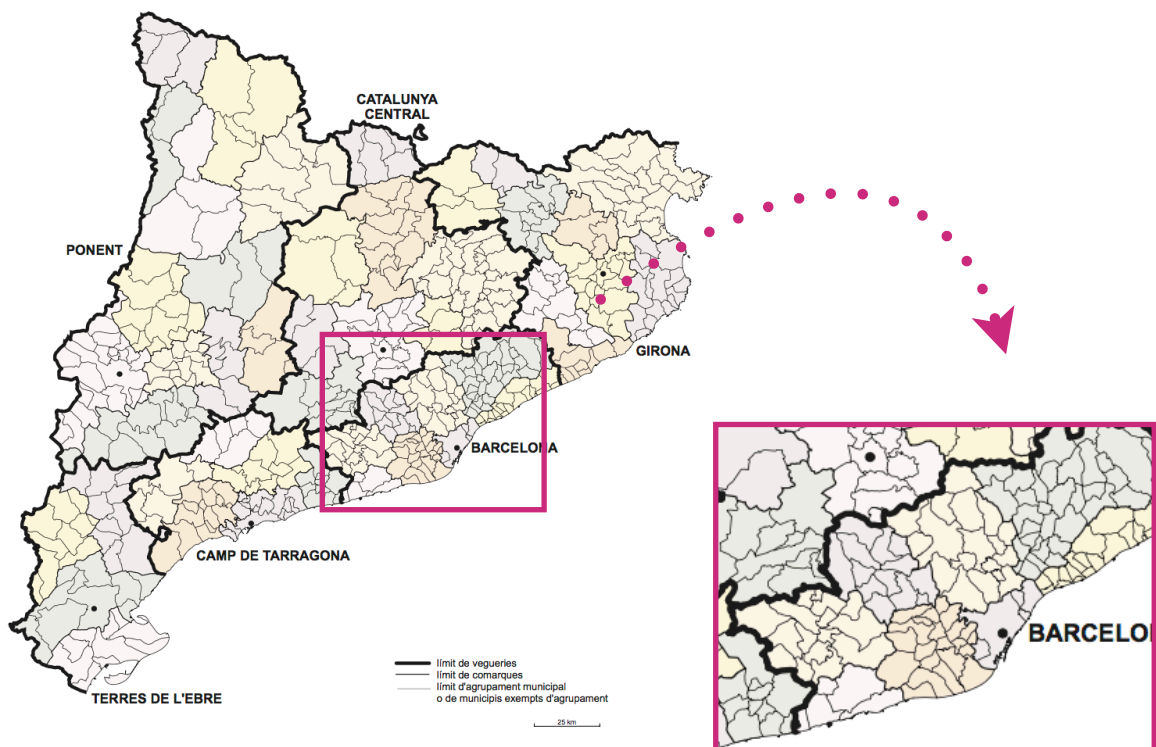
Va néixer a Martorell el 17 de gener del 1968. Es va llicenciar en Dret i va fer un màster en Dret empresarial. És advocat des del 1994. Treballa a l'ajuntament des de 2003, primer a l'oposició, després com a tinent d'alcalde i regidor de Via Pública i Serveis Municipals (2007). És alcalde des del juny del 2015.

PROPOSTA D'ORGANITZACIÓ TERRITORIAL
VEGUERIES I COMARQUES

Figura 2 i 3 Mapes extrets de: *Informe Roca*, fitxer virtual

PROPOSTA D'ORGANITZACIÓ TERRITORIAL
VEGUERIES, COMARQUES, AGRUPAMENTS MUNICIPALS

PROPOSTA D'ORGANITZACIÓ TERRITORIAL
VEGUERIES, COMARQUES, MUNICIPIS

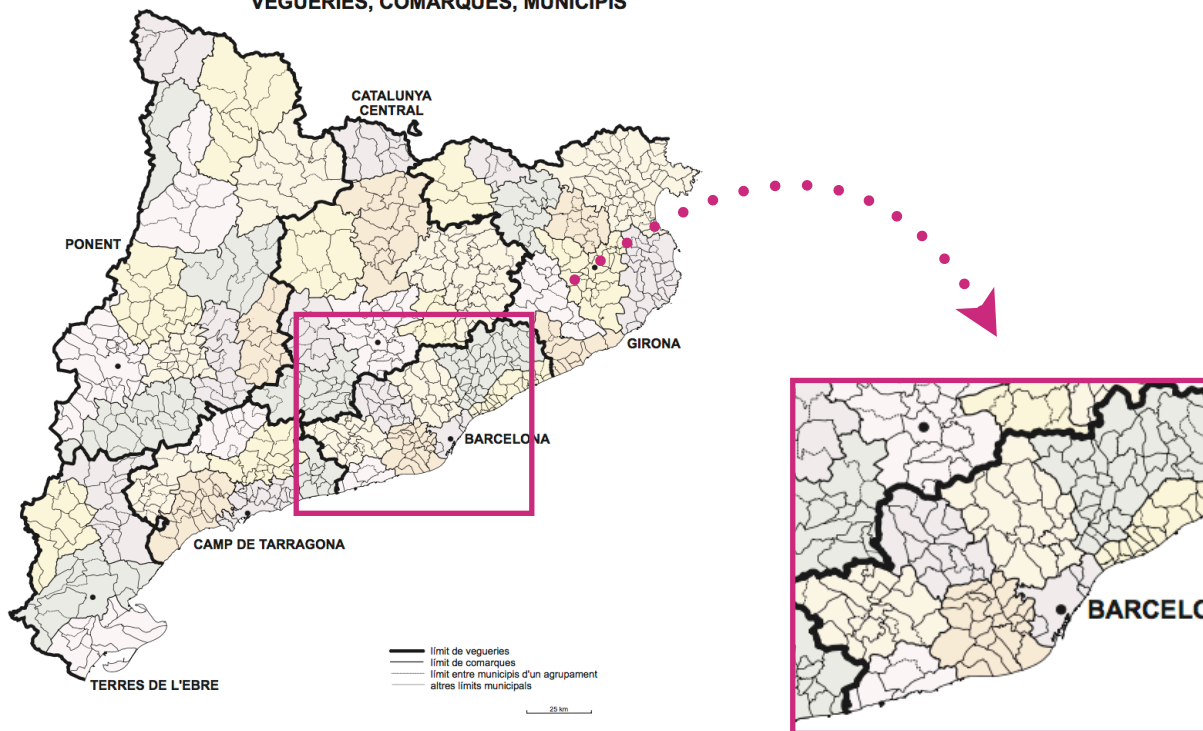
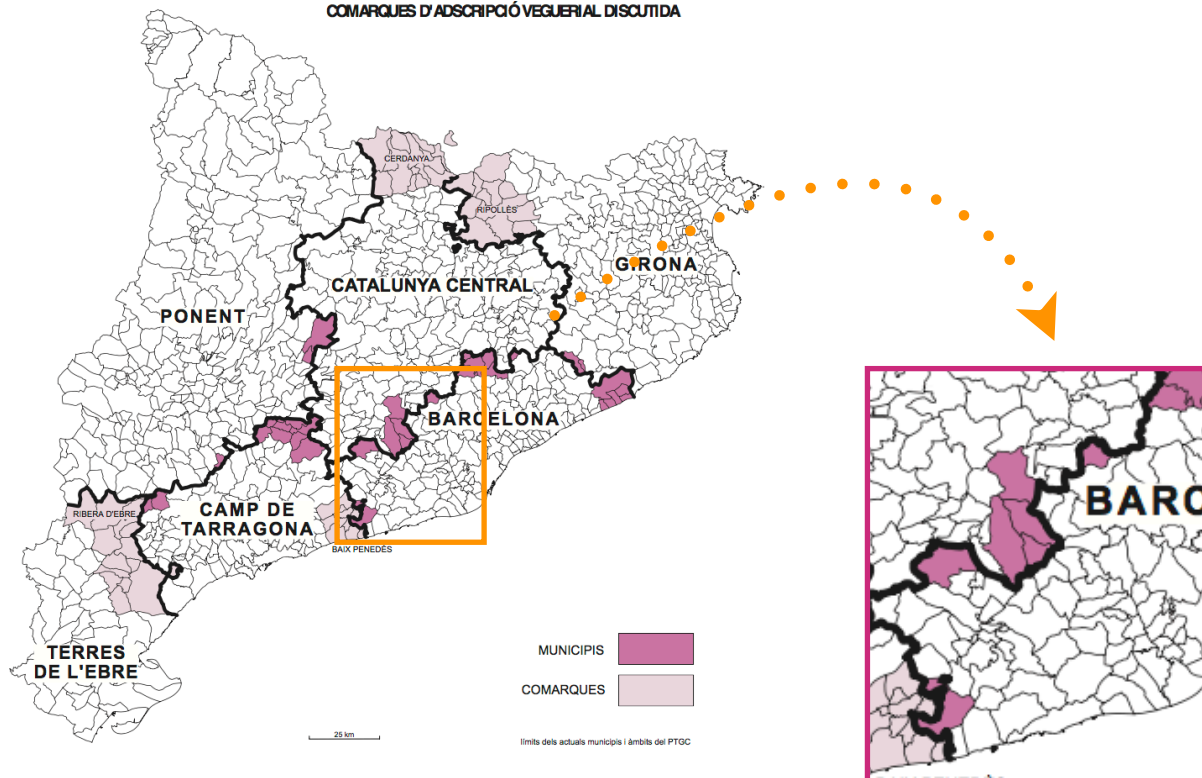

Figura 4 i 5 Mapes extrets de: *Informe Roca*, fitxer virtual

PROPOSTES DE MODIFICACIÓ DE L'ADSCRIPCIÓ VEGUERIAL DE
DIVERSOS MUNICIPIS COM A CONSEQÜÈNCIA DE LA REVISIÓ DEL
MAPA MUNICIPAL I COMARCAL

COMARQUES D'ADSCRIPCIÓ VEGUERIAL DISCUTIDA

ORGANITZACIÓ TERRITORIAL DE BARCELONA

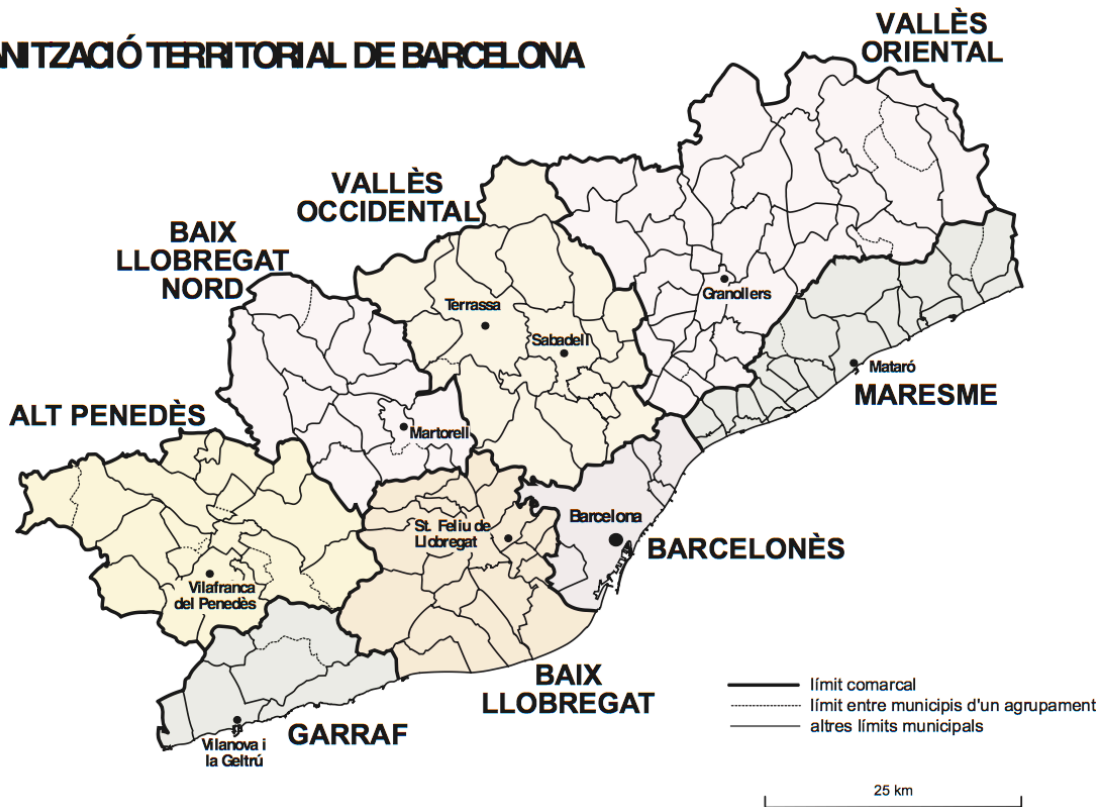
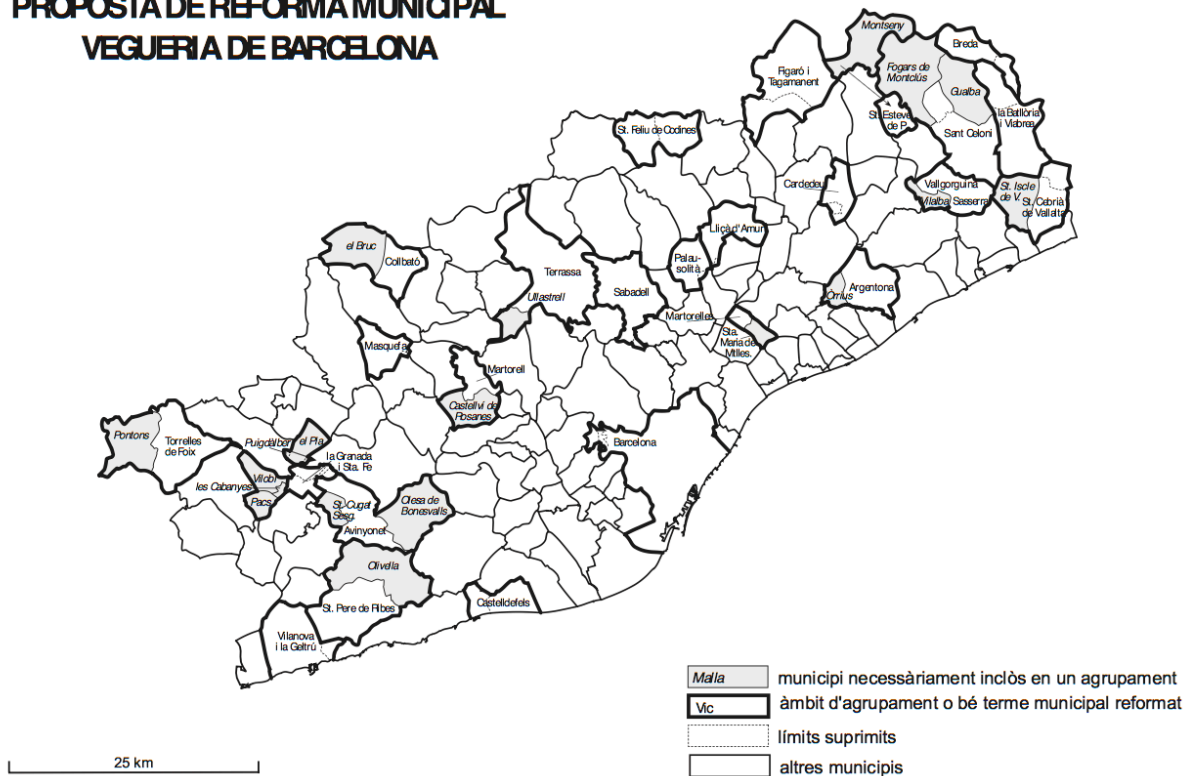

Figura 6 i 7 Mapes extrets de: *Informe Roca*, fitxer virtual

PROPOSTA DE REFORMA MUNICIPAL VEGUERIA DE BARCELONA

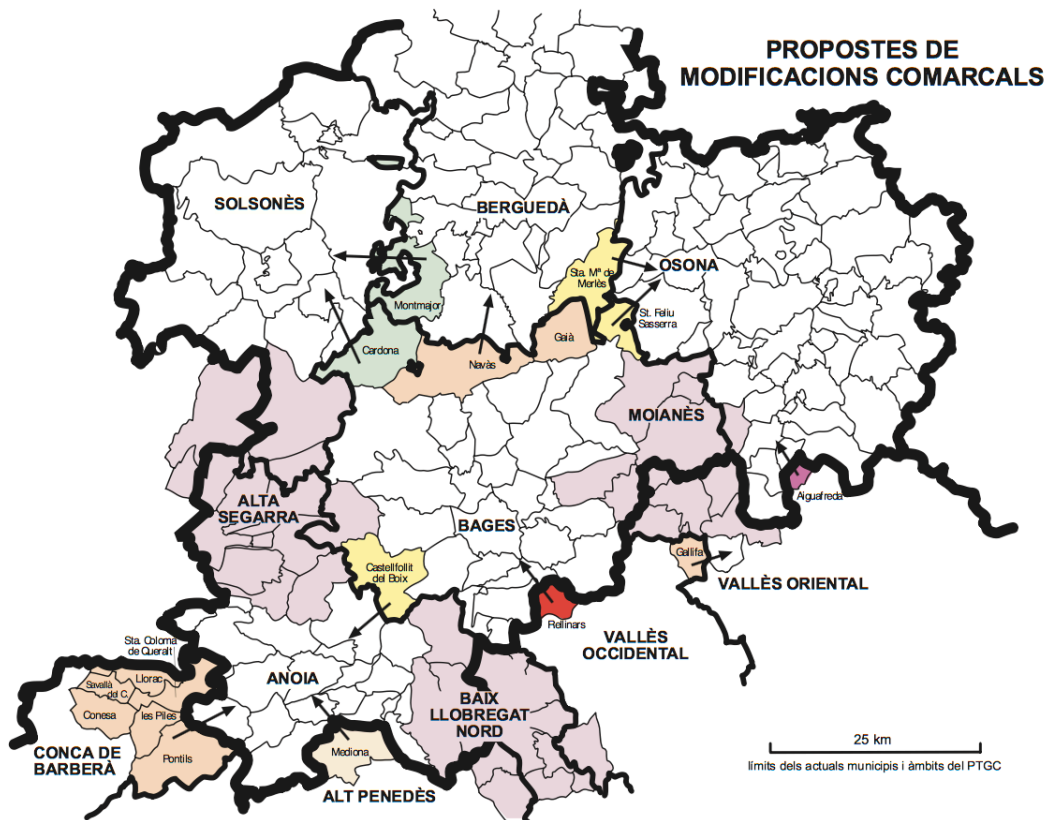

Figura 8 i 9 Mapes extrets de: *Informe Roca*, fitxer virtual

4. Actes de la Plataforma

Acta reunió “Plataforma Montserratí és comarca”

Data: dissabte 20 de maig de 2017

Hora: 11h – 13h

Assistents:

Xavier Rota (Olesa)
Albert Govern (Esparreguera)
Aleix Escursell (Esparreguera)
Mireia Monfort (Olesa)
Adolf Barguès (Martorell)
Teresa Casanovas (Collbató)
Joan Soler (Olesa)
Albert Amat (Olesa)
Jordi Gòmez (Collbató)
Albert Grivé (Olesa)
David Castells (Olesa)
Ferran Cerdeira (Olesa)
Marina Segura (Olesa)
Josep Estradé (Collbató)
Teresa Camps (Bruc)
Pilar Puimedón (Olesa)

DEBAT / CONCLUSIONS

Martorell com a capital de “de facto”, però hauria d’encapçalar-ho i ara mateix li falta creure-s’ho i liderar-ho.

Fer una comarca constituint primer una Entitat/Plataforma i després anar fent presentacions de com podria ser presentant casos d’èxit (Moianes) i de fracàs (Lluçanès).

Problemes:

- Recursos
- Partit Judicial
- Transport inter-comarca
- Transport – connexions amb Barcelona
- Sanitat
- Infraestructures

Debat sobre possibles noms de la comarca:

- Comarca del Montserratí
- Comarca del Pla de Montserrat
- Comarca de Montserrat
- Comarca del Montserrat

S’escull Comarca del Montserratí

FULL DE RUTA

- ✓ Creació de la Plataforma Montserratí és Comarca. Aquesta Plataforma no es constitueix legalment (inicialment), es tant sols un títol per anar treballant, fent presentacions...
- ✓ Fer Calendari d’Accions

- ✓ Fer un mapa de Municipis:
 - “1era corona de municipis”
 - Abdera
 - Esparreguera
 - Olesa de Montserrat
 - Castellví
 - Martorell
 - Collbató
 - Sant Esteve Sesrovires
 - El Bruc
 - Masquefa
 - “2ona corona de municipis”
 - Gelida??
 - Piera??
 - Sant Llorenç d’Hortons??
 - Hostalets de Pierola??
 - Ullastrell??
 - Vacarisses??
 - Marganell??
 - Monistrol??
- ✓ Es farà un Estudi de les poblacions que formarien o podrien formar part, tenint en compte, població, situació... El grup de treball el formen en Joan Soler i l’Albert Grivé en espera de més gent que els doni un cop de mà.
- ✓ Augmentar al màxim la participació en les futures reunions/trobades, tant de partits polítics com cercar sinergies en altres col·lectius i sobre tot Ajuntaments.
- ✓ Creació d’un Manifest amb argumentari, per posteriorment anar buscant adhesions de les entitats dels diferents municipis.
- ✓ Un cop tinguem entitats adherides, el mateix manifest s’hauria de portar als plenaries municipals, en primer lloc, s’haurà de buscar “aliats” als municipis i partits més discrepants del Montserratí.
- ✓ Realització d’un acte per municipi, on cada municipi ha de ser el protagonista de l’acte.
- ✓ Paral·lelament s’han de fer estudis/recerca d’informació:
 - Inversions actuals
 - Estudi de serveis
 - Serveis Mancomunats
 - Que rep l’Àrea Metropolitana
 - Memorial de greuges o menysteniments respecte a les inversions al Baix Llobregat
 - Cerca informació a Governació

S’incorporen abans de finalitzar:
 Bernat Orellana (Sant Esteve Sesrovires)
 Salva Prat (Olesa)
 Jordi Martínez (Olesa)

Entrevista (breu) d’Olesa Radio a un representant de cadascun dels municipis presents.

TEMES PER LA PROPERA REUNIÓ 2 de juny de 2017, 21h a Collbató

- Revisió del mapa de municipis
- Buscar adhesions d'entitats
- Buscar adhesions dels Ajuntaments
- Manifest/Argumentari
- Convocatòria de la presentació oficial de la Plataforma
- Xarxes socials (Facebbok, Twitter...)
- Web
-

ACTA REUNIÓ “Plataforma el Montserratí és comarca”

Data: Divendres 2 de juny de 2017 - Esparreguera

Hora: 21h – 23:30h

DEBAT / CONCLUSIONS

- ✓ En Joan Soler presenta una part de l'informe "Diagnosi i anàlisi territorial": població, superfície, dades electorals.. Queda pendent dades econòmiques entre altres

- ✓ Capítols que s'haurien d'afegir a l'informe:
 - Comparativa amb els municipis que formen part de l'AMB, tant ingressos com despeses o subvencions a municipis, sobre tot amb els municipis mitjans però fent un promig de tots els que són de l'AMB
 - Buscar ajudes concretes del Consell Comarcal fetes a municipis
 - Voluntat pròpia de ser comarca
 - Història
 - Projectes i projecció de futur
 - Greuges comparatius
 - Transport i mobilitat
 - Mobilitat laboral
 - Turisme
 - Cultura i tradicions
 - Sanitat
 - Partits judicials
 - Indústria / recursos econòmics / Promoció econòmica

- ✓ Per tornar a parlar amb Governació hem de portar l'informe realitzat
- ✓ Convocar a una reunió interna al Dionis Guiteras perquè ens doni una breu explicació de com van anar fent fins aconseguir ser comarca.
- ✓ Fem la presentació ja de la Plataforma o esperem a tenir argumentaris...???
- ✓ I els municipis que es neguen a ser de la comarca que fem si ja fem la presentació oficial?

CALENDARI

- Convocar reunió amb Guiteras, Miquel Solà ens dirà quin dia té previst venir i convoquem la reunió interna.
- La situació actual amb Governació ho mira la Teresa Casanovas
- Encarregats de fer l'informe per municipi, per afegir a l'informe general, data màxima d'entrega **dimecres 28 de juny a les 21h a Abrera:**
 - Abrera (Xavi Serret?)
 - Bruc (Teresa i Rafel)
 - Castellví (Joan Carles Ventura i Joan Carles Almirall)
 - Collbató (Miquel Solà i Teresa Casanovas)
 - Esparreguera (CUP, ERC, PdeCAT)
 - Martorell (Adolf Bargués)
 - Olesa (Joan, Albert, Xavi)
 - Sesrovires (Carme Rallo?)
- El **manifest** es passarà per mail per donar el OK de tothom
- Queda **pendent escollir un/a portaveu**
- **Presentació dimarts 4 de juliol a Martorell a les 18:30h** i manifest amb alcaldes, regidors, fer la Plataforma per les adhesions d'entitats, associacions, partits... que començaran aquell mateix dia.
- Les **mocions** es presentaran al **setembre/octubre** als ajuntaments amb el suport de les entitats locals que s'adhereixin
- Comunicat de premsa per dir que no hi haurà informació fins l'acte de presentació (Mireia Monfort)
- Comunicat de premsa per l'acte del 4 de juliol
- **Logotip** de la Plataforma de la comarca (Albert Grivé)

DATES, LLOCS I HORES IMPORTANTS A TENIR EN COMPTE I PER CONFIRMAR
--

28 de juny a Abrera a les 21h

Reunió interna, entrega dels diferents informes i preparació de la presentació de la **“Plataforma el Montserratí és comarca”**

4 de juliol a Martorell a les 18:30h

Presentació de la **“Plataforma el Montserratí és comarca”** lectura del manifest amb alcaldes, regidors, entitats... Començar amb la tasca per les adhesions d'entitats, associacions, partits... que començaran aquell mateix dia

ACTA REUNIÓ “Plataforma el Montserratí és comarca”

Data: Dimecres 28 de juny de 2017 – Sant Esteve Sesrovires

Hora: 21h – 23:30h

DEBAT / CONCLUSIONS

- El **manifest** s'ha enviat al whatsapp del grup i s'enviarà per mail perquè tothom pugui donar el OK o proposar modificacions, s'acceptaran **esmenes** com a **màxim fins dilluns 3 de juliol abans de les 12h** i es farà la revisió definitiva el mateix dilluns en una reunió extraordinària a les 22h a Martorell
- Comunicat de premsa per l'acte del 4 de juliol
- **Logotip** de la Plataforma de la comarca que envia l'Albert Grivé queda aprovat a falta d'acabar el perfil de la muntanya, accentuar la i de Montserratí (tal com va indicar l'Albert al mail) i treure l'exclamació final.
- Necessitarem el logotip actualitzat per **fer un roll-up, foam i cartell** per poder-ne fer difusió a les xarxes socials i poder convidar a persones properes perquè assisteixin a l'acte de presentació
- En Jordi Llopis comenta que hi ha un estudiant que presenta un treball sobre el Montserratí, estudiarem que pugui ser la persona que realitzi actes d'adhesió a la Plataforma.
- Es torna a tractar la necessitat de tenir un/a únic/a portaveu, entre tothom s'ha de fer diferents propostes, algunes de les tractades ja van sortir en una reunió anterior, es proposa també buscar un perfil “persona d'algun sindicat, de Seat...)

ORGANITZACIÓ presentació 4 de juliol a l'Enrajolada de Martorell a les 20h

Presentació de la “**Plataforma el Montserratí és comarca**” lectura del manifest amb alcaldes, regidors, entitats... Començar amb la tasca per les adhesions d'entitats, associacions, partits... que començaran aquell mateix dia

S'ha de convidar als propers a l'acte perquè tinguem força públic.

Elaboraran el discurs de presentació de l'acte, en Joan Soler i el Jordi Llopis, el discurs l'enviaran per mail i l'acabarem de concretar dilluns 3 a la reunió.

L'Adolf Bargués s'encarrega de l'organització de l'acte i de tot el necessari.

Es proposa convidar també a alcaldes de l'anterior mandat, en especial aquells més propers a “el Montserratí, comarca”, com Salvador Esteve, Udina i Salvador Prat.

Assistents confirmats a la presentació:

- **Abrera** Xavi Serret i Mónica
- **Bruc** Rafel Galvan i ??
- **Castellví** Joan Carles Ventura i Joan Carles Almirall
- **Collbató** Miquel Solà, Jordi Riera, Alex Samaranch i Teresa Casanoves
- **Esparreguera** Aleix Escursell + 3, Montserrat Vilardosa, Jordi Mestres
- **Martorell** Adolf Bargués + 2, Xavier Fonollosa i ??
- **Olesa** Xavi Rota, Mireia Monfort, Martí Fortuny, Pilar Puimedon i ??
- **Sant Esteve Sesrovires** Carme Rallo + 2, Bernat Orellana

Contactes per entrevistes/municipis:

- **Abrera** Xavi Serret
- **Bruc** Rafel Galvan
- **Castellví** Joan Carles Almirall
- **Collbató** Miquel Solà
- **Esparreguera** Aleix Escursell
- **Martorell** Adolf Bargués
- **Olesa** Xavi Rota
- **Sant Esteve Sesrovires** Carme Rallo

Passada la presentació s'haurà de fer:

- Acabar de tancar els diferents informes dels municipis, AMB... per **fer argumentari** i poder anar fent presentacions a les entitats...
- **Preparar una moció** per presentar als Ajuntaments de cara a l'octubre
- Convocar reunió amb **Dionís Guiteras**, Miquel Solà ens dirà quin dia té previst venir i convoquem la reunió interna.
- La situació actual amb **Governació** ho mira la Teresa Casanovas
- Queda **pendent escollir un/a portaveu**

Important:

- Si falta afegir alguna persona al grup de whatsapp o mail, envieu el contacte per poder afegir-les al grup

5. Correus electrònics

Correspondència amb el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (entre el 20 i el 21 d'agost del 2017):

Bon dia,

Som uns estudiants a punt de començar 2n de Batxillerat que necessitem documents per continuar el nostre Treball de Recerca. Escrivim aquest missatge per consultar si dins dels arxius del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació hi ha algun exemplar del llibre Pla d'organització social agrària, escrit per Josep M. Rendé l'any 1924.

En cas de que en tinguessiu algun ens agradaria saber com el podem consultar, si es que està obert al públic.

*Moltes gràcies,
Dolça Arús i Canals
Ferran Cerdeira i Casals*

Bon dia Ferran i Dolça,

*Aquesta qüestió ho porten des de la biblioteca del Departament. Però possiblement estan de vacances. Us passo el resultat de la cerca en el catàleg de Biblioteques : http://ccuc.cbuc.cat/webbridge~S23*cat%3F%2FtPla%2Bd%2527organitzaci%2Bsocial%2Bagr%2Bsocial%2Bdorganitzacio%2Bsocial%2Bagraria%2F1%252C1%252C1%252CB%2Fframeset%26FF%3Dtpla%2Bdorganitzacio%2Bsocial%2Bagraria%261%252C1%252C%2Findexsort%3D-&rec=b1159775.*

Si necessiteu quelcom més. Restem a la vostra disposició.

Atentament,

Xavier Rodrigo Torres

Arxiu Central Administratiu

Servei d'Organització

Direcció de Serveis

Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació

Gran Via, 612-614 | 08007 Barcelona | Telèfon 933046700 (ext. 16598) | Fax 933046707

Correu-e: xrodrigo@gencat.cat | www.gencat.cat/agricultura | facebook.com/agriculturacat | twitter.com/agriculturacat

Correspondència amb l'Arxiu Nacional de Catalunya (entre el 20 d'agost i l'1 de setembre del 2017):

Hola, bon dia,

Som uns alumnes entre 1r i 2n de Batxillerat i estem fent el Treball de Recerca. Precisem de tants documents com puguem sobre els plans d'organització territorial que hi ha hagut a Catalunya durant el segle XX i l'actual, com per exemple el Pla d'organització social agrari o l'informe Roca. La nostra consulta és si disposen d'aquests dos documents que hem citat o d'altres referents al tema que ens ocupa.

Moltes gràcies,
Dolça Arús i Canals
Ferran Cerdeira i Casals

Benvolguts,

Hem preguntat a l'àrea de fons de l'administració per plans d'organització territorial, han fet recerca i ens informen que a l'Arxiu Nacional disposem de:

- 1 Fons1 – 1 Generalitat de Catalunya (Segona República). S'han trobat referències sobre els projectes de divisió territorial a les unitats de catalogació: 7680, 566 i 9069 (aquesta darrera és la publicació de la Conselleria d'Economia del 1937).
- 2 Fons1 - 487 Serveis Tècnics d'Agricultura. Hi ha la documentació d'aquest organisme creat per la Mancomunitat i que funcionava durant la Generalitat. L'he triat perquè el Pla d'Organització Social Agrària de Catalunya va ser propiciat per Josep M. Rendé i Ventosa que va ser cap del Servei i Director de l'Escola Superior d'Agricultura.
- 3 Fons1 – 184 Mancomunitat de Catalunya. Unitat de catalogació 4528 Crònica Oficial de la Mancomunitat, publicació on hi ha informació sobre l'activitat de la institució.

També es poden trobar referències a través dels fons personals (Àrea dels Fons Històrics)

- 4 Fons1 – 1020 Antoni Bergós i Massó. Unitat de catalogació 218
- 5 Fons1 – 1000 Antoni Rovira i Virgili. Unitat de catalogació 435
- 6 Fons1 – 737 Josep Puig i Cadafalch. Unitat de catalogació 5312
- 7 Fons1- 1081 Pere Màrtir Rossell i Vilar. Unitat de catalogació 3

D'altra banda hi ha una publicació de la Mancomunitat de Catalunya del 1924 que fa referència al Pla d'Organització Social Agrària de Catalunya. Arxiu dels Serveis Tècnics d'Agricultura. Caldria demanar-ho a biblioteca per veure si ho tenim.

Per a la documentació del període de la Mancomunitat cal adreçar-se a l'Arxiu de la Diputació de Barcelona, nosaltres només tenim la documentació econòmica.

Per altra banda, també ens han passat documents que poden ser del teu interès i que t'adjunto en el correu.

Ara hauríem de concertar una visita perquè vingueu a l'arxiu i consulteu els documents. L'horari d'atenció és de dilluns a divendres de 8h a 15h. Recomanem venir d'hora per mirar quins documents demanem, encomanar-los i consultar-los, tasca que pot ser llarga.

Per qualsevol dubte podeu adreçar a aquest correu.

Cordialment,

Guerau Ribes Capilla, Serveis Didiàctics de l'Arxiu Nacional de Catalunya.

Correspondència amb l'Ajuntament d'Esparreguera (l'1 de novembre del 2017):

Il·lm. sr alcalde;

Som dos alumnes de segon de batxillerat de l'institut El Cairat, d'Esparreguera, que, com a Treball de Recerca, estem analitzant la situació comarcal del Baix Llobregat Nord i ens interessaria saber quina és la seva opinió i la del seu consistori respecte al tema que recentment ha agafat protagonisme: cal revisar el model d'organització territorial actual?

Ja fa uns mesos es va crear una plataforma anomenada "El Montserratí és comarca". Aquesta plataforma, com ja sap, demana la creació d'una comarca que agrupa alguns municipis de la falda de Montserrat. Esparreguera en forma part i és per això que ens agradaria fer-li una petita entrevista a vostè o, en cas de que no fos possible, a algun dels seus regidors per tal d'aportar al nostre Treball de Recerca la important opinió dels batlles de la zona.

Moltes gràcies.

*Atentament,
Dolça Arús i Canals
Ferran Cerdeira i Casals*

Bona tarda,

Moltes gràcies pel vostre correu i pel vostre interès en fer un treball de recerca relacionat amb la Vila i el nostre entorn.

Poso en còpia a l'equip d'Alcaldia perquè puguin organitzar una trobada.

Ben cordialment,

Eduard Rivas Mateo
Alcalde d'Esparreguera
Ajuntament d'Esparreguera
Plaça de l'Ajuntament, 1
08292 Esparreguera
Tel : 93 777 10 00
Fax : 93 777 59 04
<mailto:rivasme@esparreguera.cat>
<http://www.esparreguera.cat>

Correspondència amb l'Ajuntament de Martorell (entre l'1 i el 16 de novembre del 2017):

Il·lm. sr alcalde;

Som dos alumnes de segon de batxillerat de l'institut El Cairat, d'Esparreguera, que, com a Treball de Recerca, estem analitzant la situació comarcal del Baix Llobregat Nord i ens interessaria saber quina

és la seva opinió i la del seu consistori respecte al tema que recentment ha agafat protagonisme: cal revisar el model d'organització territorial actual?

Ja fa uns mesos es va crear una plataforma anomenada "El Montserratí és comarca". Aquesta plataforma, com ja sap, demana la creació d'una comarca que agrupa alguns municipis de la falda de Montserrat. Martorell en forma part i és per això que ens agradaria fer-li una petita entrevista a vostè o, en cas de que no fos possible, a algun dels seus regidors per tal d'aportar al nostre Treball de Recerca la important opinió dels batlles de la zona.

Moltes gràcies.

*Atentament,
Dolça Arús i Canals
Ferran Cerdeira i Casals*

Benvolguts,

Necessitaria que em faciliteu un número de telèfon per poder contactar amb vosaltres i buscar una data i hora que us vagi bé i encaixi a l'agenda del Sr. Xavier Fonollosa, l'alcalde de Martorell, per tal de que li pugueu fer l'entrevista per al treball de recerca que esteu portant a terme.

Resto pendent de la vostra contestació.

Salutacions cordials,

Susanna López Valle

slopez@martorell.cat

Tel. 937 750 784

*Alcaldia
Ajuntament de Martorell
Plaça de la Vila, 46 · 08760 Martorell*

Correspondència amb l'Ajuntament d'Olesa de Montserrat (entre l'1 de novembre del 2017 i el 18 de gener del 2018):

Il·lma. sra alcaldessa;

Som dos alumnes de segon de batxillerat de l'institut El Cairat, d'Esparreguera, que, com a Treball de Recerca, estem analitzant la situació comarcal del Baix Llobregat Nord i ens interessaria saber quina és la seva opinió i la del seu consistori respecte al tema que recentment ha agafat protagonisme: cal revisar el model d'organització territorial actual?

Ja fa uns mesos es va crear una plataforma anomenada "El Montserratí és comarca". Aquesta plataforma, com ja sap, demana la creació d'una comarca que agrupa alguns municipis de la falda de Montserrat. Olesa en forma part i és per això que ens agradaria fer-li una petita entrevista a vostè o, en cas de que no fos possible, a algun dels seus regidors per tal d'aportar al nostre Treball de Recerca la important opinió dels batlles de la zona.

Moltes gràcies.

Atentament,
Dolça Arús i Canals
Ferran Cerdeira i Casals

Bona tarda Ferran, sóc el Xavier Rota, regidor de cultura d'Olesa de Montserrat, i us escric perquè la Sra. Pilar Puimedon, alcaldessa d'Olesa de Montserrat m'ha demanat que m'ocupi jo d'atendre les vostres preguntes sobre la nostra opinió relativa a la possible futura comarca del Montserratí. Si voleu que quedem estic a la vostra disposició. Podem concretar la trobada mitjançant aquest correu o bé trucant-me al 627322648.

Que acabeu de passar bones festes.
Salut!

Xavier Rota i Boada
Regidor de Cultura i Joventut

Pl. Fèlix Figueras i Aragay, s/n | 08640 Olesa de Montserrat
Tel. 93 778 00 50 – Ext. 4115
rotabx@olesademontserrat.cat | www.olesademontserrat.cat

Ajuntament
d'Olesa de Montserrat

ésolesa

Igualent!

Moltes gràcies per respondre, estariem encantats de poder-nos reunir com abans millor, perquè hem d'entregar el treball de recerca d'aquí poc. Jo sóc d'Olesa però la Dolça és de Martorell, així que a l'hora de triar la data ens aniria bé que es tingués en compte per poder-s'ho convinar bé amb el tren.

Seguim en contacte,
Ferran Cerdeira

Digueu-m'ho vosaltres millor i jo ja m'adaptaré.
Quan us va bé quedar?

Xavier Rota i Boada
Regidor de Cultura i Joventut

Pl. Fèlix Figueras i Aragay, s/n | 08640 Olesa de Montserrat
Tel. 93 778 00 50 – Ext. 4115
rotabx@olesademontserrat.cat | www.olesademontserrat.cat

Ajuntament
d'Olesa de Montserrat

ésolesa

Correu enviat a la Plataforma el Montserratí és comarca i mai correspòs (el 3 de desembre del 2017):

Bona tarda!

Som dos alumnes de 2n de Batxillerat de l' Institut El Cairat d'Esparreguera i estem realitzant un Treball de Recerca sobre el projecte el montserratí. Per aquest motiu voldríem saber si es possible alguna entrevista amb la plataforma per enriquir el nostre treball.

A continuació us adjuntem una enquesta que estem duent a terme per saber l'opinió i la coneixença d'aquest projecte. Si poguessiu contestar-la i si és possible divulgar-la, ens ajudariu molt!

Moltes gràcies, esperem la vostra resposta.

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfMiEybOJCRO_e4VEbSTyJce-GdJHLtmas-EvueELMQaHhDZg/viewform?usp=sf_link